

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Кафедра Менеджменту

(повна назва кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА ДИПЛОМНА РОБОТА БАКАЛАВРА

на тему: «Управління основними засобами металургійного підприємства»

Студента (ки) 4-го курсу, групи БТЕ-0812_2
Мелещенко Романа Анатолійовича
Галузь знань Управління та адміністрування
спеціальність 073 Менеджмент
Керівник доцент, Іванченко А.В.

Кількість балів: _____

Члени комісії _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

Факультет бізнес-технологій та економіки
Кафедра «Менеджмент та адміністрування»
Ступінь вищої освіти бакалавр
Спеціальність 073 «Менеджмент»
(код і найменування)
Освітня програма (спеціалізація) «Менеджмент організацій»
(назва освітньої програми (спеціалізації))

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри д.е.н.,
професор Тетяна ПУЛІНА

« _____ » _____ 2025 року

З А В Д А Н Н Я

НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЄКТ (РОБОТУ) СТУДЕНТА(КИ)

Мелешенко Роман Анатолійович

(ПРИЗВИЩЕ, ім'я, по батькові)

1. Тема проєкту (роботи) «Управління основними засобами металургійного підприємства»

керівник проєкту (роботи) доцент, Іванченко Андрій Володимирович
(науковий ступінь, вчене звання, ПРИЗВИЩЕ, ім'я, по батькові)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «10» березня 2025 року № 86

2. Строк подання студентом проєкту (роботи) 30.05.2025

3. Вихідні дані до проєкту (роботи) Фінансова звітність підприємстві ПрАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. А. М. Кузьміна», статистична інформація, публікації вітчизняних та закордонних науковців щодо предмету роботи, інформація Інтернет-ресурів.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1 Теоретичні основи управління основними засобами підприємства

2 Оцінка ефективності інвестування в основний капітал ПрАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. А.М. Кузьміна

3 Напрями підвищення ефективності інвестування в основний капітал підприємства ПрАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. А.М. Кузьміна

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень, кількість слайдів, плакатів)

103 с., 2 рис., 13 табл., 52 джерела, 4 додатки.

6. Консультанти розділів проєкту (роботи)

Розділ	ПРІЗВИЩЕ, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	прийняв виконане завдання
I	Іванченко А.В., доцент кафедри «Менеджмент»	01.04.2025	20.04.2025
II	Іванченко А.В., доцент кафедри «Менеджмент»	21.04.2025	10.05.2025
III	Іванченко А.В., доцент кафедри «Менеджмент»	11.05.2025	30.05.2025
Нормоконтроль	Пуліна Т.В, професор кафедри «Менеджмент та адміністрування»	01.04.2025	30.05.2025

7. Дата видачі завдання « 01 » 04 2025 року.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проєкту (роботи)	Строк виконання етапів проєкту(роботи)	Примітка
1	Організаційне зібрання щодо термінів подання кваліфікаційної роботи та методики її виконання	03.03.2025	
2	Вибір теми	14.03. 2025	
3	Затвердження переліку тем кваліфікаційних робіт на кафедрі	14.03. 2025	
4	Огляд та опрацювання наукової та спеціальної літератури з теми	постійно	
5	Наказ Ректора НУ «Запорізька політехніка» про затвердження тем кваліфікаційних робіт	20.03. 2025	
6	Видача завдання до кваліфікаційної роботи	01.04. 2025	
7	Розробка робочого плану кваліфікаційної роботи за узгодженням з науковим керівником	07.04. 2025	
8	Написання 1 розділу та представлення його на кафедрі в друкованому вигляді	15.04. 2025	
9	Написання 2 розділу та представлення його на кафедрі в друкованому вигляді	01.05. 2025	
10	Написання 3 розділу та представлення їх на кафедрі в друкованому вигляді та чорнового варіанту роботи в цілому	14.05.2025	
11	Нормоконтроль	20.05.2025	
12	Попередній захист кваліфікаційної роботи	23.05.2025	
13	Подання роботи на кафедрі в остаточному чистовому оформленні	30.05.2025	
14	Захист кваліфікаційної роботи перед ЕК	16.06-27.06. 2025	

Студент(ка)

_____ (підпис)

Роман МЕЛЕЩЕНКО

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Керівник проєкту (роботи)

_____ (підпис)

Андрій ІВАНЧЕНКО

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота бакалавра «Управління основними засобами металургійного підприємства»: 103 ст., 3 рис., 14 табл., 57 джерела, 4 додатки.

Об'єкт дослідження – процес управління основними засобами підприємства металургійної галузі.

Предметом дослідження є підходи до забезпечення ефективного формування та використання основних засобів металургійного підприємства.

Мета дослідження: проаналізувати і дослідити теоретичні основи сутності управління основними засобами виробництва металургійного підприємства та розробити практичні рекомендації щодо напрямків підвищення ефективності управління основними виробничими засобами підприємства.

Методи дослідження – порівняння, наукового пізнання, аналіз, синтез, системно-структурний, абстрактно-логічний, економіко-статистичний, фінансовий і економічний аналіз, абстрактно-логічний.

Результати та їх новизна. Проведене системне дослідження ефективності управління основними засобами металургійного підприємства «Дніпроспецсталь», сформульовані рекомендації щодо покращення цього процесу.

Основні положення роботи. Розглянуто економічну сутність засобів виробництва, проаналізовані підходи до формування основних засобів; проведена оптимізація політики управління основними засобами.

Значимість роботи та висновки. Виділені проблемні показники та коефіцієнти. Основні негативні чинники управління основними засобами: неповна завантаженість, відсутність прибуткуна протязі 2020-2024 рр., від'ємна рентабельність основних засобів, висока зношеність основних фондів, недостатня фондоміскість та фондівіддача, низька інноваційна активність.

Ключові слова: УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ, ФОНДОМІСТКІСТЬ, ФОНДОВІДДАЧА, ФОНДООЗБРОЄННІСТЬ.

ANNOTATION

Bachelor's thesis Management of fixed assets of a metallurgical enterprise: 103 p., 3 fig., 14 tables, 57 sources, 4 appendix.

The object of the study is the process of managing fixed assets of a metallurgical enterprise.

The subject of the study is approaches to ensuring the effective formation and use of fixed assets of a metallurgical enterprise.

The purpose of the study: to analyze and investigate the theoretical foundations of the essence of managing fixed assets of a metallurgical enterprise and to develop practical recommendations on areas for improving the efficiency of managing the fixed assets of the enterprise.

Research methods - comparison, scientific knowledge, analysis, synthesis, system-structural, abstract-logical, economic-statistical, financial and economic analysis, abstract-logical.

Results and their novelty. A systematic study of the effectiveness of managing fixed assets of the metallurgical enterprise "Dneprospetsstal" was conducted, recommendations were formulated for improving this process.

Main provisions of the work. The economic essence and significance of the enterprise's fixed assets are considered, approaches to the formation of fixed assets of production are analyzed, methods for determining the value of fixed assets are considered; optimization of the fixed assets management policy is carried out.

Significance of the work and conclusions. The financial and economic results of the enterprise are analyzed. Problem indicators and coefficients are highlighted. The main negative factors of fixed assets management: incomplete utilization, lack of profit, negative profitability of fixed assets, high depreciation of fixed assets, low investment and innovation activity.

Keywords: FIXED ASSETS MANAGEMENT, FUNDS INTENSIFIEDNESS, FUNDS RETURN, FUNDS INTENSITY, PROFITABILITY,

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, ОДИНИЦЬ І ТЕРМІНІВ

ОФ	Основні фонди
ОЗ	Основні засоби
(ROA)	Рентабельність активів
(ROE)	Рентабельність власного капіталу
(ROI).	Рентабельність інвестицій
ГКЕ	Грошові кошти та їхні еквіваленти–
ПЗ	Поточні (короткострокові) зобов'язання підприємства на початок (кінець) періоду
ПФІ	Поточні фінансові інвестиції ,
ЧД	Чистий дохід підприємства
ДебЗ	Дебіторська заборгованість
ПФІ	поточні фінансові інвестиції
ROS	Рентабельність обороту
Gross margin	Відносна рентабельність продукції
WACC	Середньозважена вартість капіталу
Asset-to- Income Ratio	Вартість активів / Прибуток
Payback Period	Період окупності інвестицій
Кабс.лікв.	Коефіцієнт абсолютної ліквідності
Ккр.лікв	Коефіцієнт критичної ліквідності
Q_p	Обсяг реалізованої продукції грн.
В обк. сер	Середня вартість обігових коштів підприємства за звітний період грн.
NPI	Чистий поточний дохід

ЗМІСТ

Завдання на кваліфікаційну дипломну бакалаврську роботу	
Реферат	
Перелік скорочень умовних позначень, одиниць, і термінів	
Вступ.....	9
Розділ 1 Теоретичні основи управління основними засобами підприємства.....	15
1.1 Економічна сутність та значення основних засобів підприємства.....	15
1.2 Підходи до формування основних засобів підприємства.....	18
1.3 Методи визначення вартості основних засобів підприємств.....	21
Висновки до розділу 1.....	25
Розділ 2 Аналіз господарської діяльності ПрАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. А.М. Кузьміна	26
2.1 Організаційно-економічна характеристика ПрАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. А.М. Кузьміна	26
2.2 Аналіз фінансово-економічних результатів діяльності ПрАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. А.М. Кузьміна	31
2.3 Оцінка показників та стану використання основних засобів підприємства.....	52
Висновки до розділу 2.....	58
Розділ 3 Напрями підвищення ефективності інвестування в основний капітал підприємства ПрАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. А.М. Кузьміна.....	62
3.1 Оптимізація структури основних засобів металургійного підприємства ПрАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. А.М. Кузьміна	62
3.2 Оптимізація політики управління основними засобами підприємства.....	68

3.3 Оцінка впливу основних засобів на структуру капіталу ПрАТ

«Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь»	77
Висновки до розділу 3.....	82
Висновки.....	85
Список використаних джерел	87
Додаток А Звіт про фінансовий стан ПрАТ «Дніпроспецсталь» 2020 р ...	93
Додаток Б Звіт про фінансовий стан ПрАТ «Дніпроспецсталь» 2021 р ...	95
Додаток В Звіт про фінансовий стан ПрАТ «Дніпроспецсталь» 2022 р ...	97
Додаток А Звіт про фінансовий стан ПрАТ «Дніпроспецсталь» 2023 р ..	99

ВСТУП

Основні засоби підприємства, в тому числі металургійного, є фундаментальним елементом його матеріально-технічної бази, за допомогою якого здійснюється багаторічний та довготривалий виробничий процес. Без основних засобів виробництва неможливий рух вперед соціально-економічних систем. Основні виробничі фонди підприємств є рушійною силою, яка допомагає виробити кінцевий продукт, починаючи з сировини.

До складу основних засобів відносяться технологічні лінії, металургійні печі, машини та обладнання, інструменти, виробничі споруди та будівлі, транспортні засоби, а також інші матеріальні об'єкти, які приймають участь у господарській діяльності підприємства. Основні засоби, через механізм амортизації, передають свою вартість на кінцеву продукцію поступово, а не одразу, за рахунок повторення багаторічного виробничого циклу.

Значення основних засобів полягає в тому, що вони створюють матеріальну основу для ведення діяльності підприємства; визначають виробничу потужність та технологічний рівень підприємства; впливають на ефективність використання інших ресурсів, зокрема фінансових та трудових; забезпечують стабільність та довготривалу конкурентоспроможність підприємства.

Організація ефективного використання основних засобів може стати як елементом успіху підприємства, так і фактором зростання собівартості продукції металургії.

Ефективне управління основними засобами передбачає постійний контроль їх технічного стану, своєчасне оновлення та модернізацію. Особливо це стосується металургійних підприємств, чії виробничі фонди виглядають досить застарілими на сучасному етапі, у порівнянні з іншими передовими галузями світової економіки.

Актуальність теми дослідження. Функціонування будь-якого підприємства направлено на отримання прибутку, який неможливо отримати без хорошого стану основних засобів виробництва, чії параметри кругообороту та структура виступають рушійною силою у виробництві кінцевого продукту або послуг. Саме тому потребує перегляду політика управління основними виробничими засобами в контексті системного та експертного бачення проблемних ситуацій. Для цього необхідно здійснення достовірного оцінювання вартості основних засобів різними методами, щоби вчасно реагувати на ті негативні зміни, які можуть відбуватися з основними фондами, попереджаючи можливі ризики. Саме інвестиції в основний капітал вважаються основою для організації матеріальної бази та ефективного управління ним. Проблема відтворення основного капіталу в Україні є однією із найбільш складних, оскільки, відбуватиметься подальше зниження виробничого потенціалу національної економіки.

Аналіз останніх досліджень та виділення невирішених частин загальної проблеми. Проблемами оцінювання стану основних засобів й шляхи їх ефективного використання у виробництві досліджували зарубіжні та вітчизняні науковці Дж.М. Кейнс, Р. Харрод, Р. Солоу, П. Ромер, Р. Лукас, М.Афанасьєв, О. Гетьман, О. Дробишева, М. Нахаба, Ф.Бутинець, В. Шаповал, Н. Шмиголь, Г.Савицька, М.Колісник, В. Колот, Т. Косова та інші. Найбільше уваги науковців приділялось визначенню показників ефективності використання основних засобів та встановлення можливостей їх оновлення; інвестуванню в основні засоби з метою їх модернізації; удосконаленню амортизаційної політики. В той же час, враховуючи високий рівень зношеності та застарілий стан основних виробничих засобів, особливо у металургії, неефективність діяльності багатьох підприємств, окремі питання удосконалення управління основними засобами потребують подальших наукових досліджень та наукового обґрунтування в сучасних умовах.

Мета дослідження: проаналізувати сутність управління основними засобами виробництва металургійного підприємства та розробити практичні

рекомендацій щодо напрямків підвищення ефективності управління основними виробничими засобами підприємства.

Для досягнення мети потрібно було виконати наступні **завдання**:

- розглянути теоретичні основи управління основними засобами металургійного підприємства на сучасному етапі;

- здійснити аналіз господарської діяльності підприємства ПрАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. А.М. Кузьміна з метою виявлення існуючих проблем у даній сфері та визначити напрямки їх вирішення;

- виокремити економічну сутність таких понять як «основні засоби», «нематеріальні активи», «основний капітал» та «показники оцінки вартості основного капіталу», «методи оцінки вартості основного капіталу» в економічній літературі;

- надати перелік основних та додаткових показників і коефіцієнтів оцінки ефективності управління основними засобами та зробити їх класифікацію;

- провести фінансовий аналіз з метою оцінки стану підприємства на основі різних показників та коефіцієнтів;

- проаналізувати програму інвестування в основні фонди ПрАТ «Дніпроспецсталь» за 2023 рік ;

- обґрунтувати напрямки підвищення та оптимізації ефективності управління основними засобами підприємства та дати рекомендації щодо покращення фінансово-економічного стану підприємства;

- оптимізувати політику управління основними засобами підприємства;

- оцінити вплив основних засобів на структуру капіталу ПрАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь».

Предметом дослідження є теоретичні основи та практичні аспекти забезпечення ефективного формування та ефективного використання основних виробничих засобів металургійного підприємства.

Об'єкт дослідження – процес забезпечення ефективного управління основними засобами виробництва підприємством металургійної галузі України.

Методи дослідження – фінансовий, системно-структурний аналіз економічних процесів і явищ, аналізу та синтезу, абстрактно-логічний, наукового пізнання, економіко-статистичний.

Наукова новизна одержаних результатів визначається наступними основними положеннями:

- розроблено рекомендації щодо оптимізації політики управління основними засобами виробництва підприємства як способу підвищення ефективності його управління;
- оптимізації структури основного капіталу підприємства за критеріями мінімізації його вартості та рівня фінансових ризиків;
- поліпшення рентабельності основних засобів виробництва;
- підвищення коефіцієнтів фондоотдачі, фондомісткості, фондоозброєння, періоду тривалості одного обороту обігових коштів на підприємстві;
- допомога у виборі шляхів поліпшення фінансово-економічних результатів діяльності підприємства;
- у проведенні вперше системного дослідження оцінки ефективності управління основними засобами металургійного підприємства «Дніпроспецсталь» за 2020-2024 роки;

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти, фахова література, матеріали наукових конференцій та періодичних видань, наукові праці українських та іноземних вчених з проблем ефективного управління основними засобами виробництва, університетські підручники, монографії, автореферати, статті, тези науковців у періодичних журналах, буклети та рекламні матеріали ПрАТ «Дніпроспецсталь», інформаційні матеріали та електронні ресурси з сайтів мережі Internet, які слугували основою для аналізу, результати власних досліджень та проведеного аналізу.

Практична цінність результатів дослідження полягає у тому, що

реалізація заходів з удосконалення ефективного управління основними засобами виробництва підприємства ПрАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. А.М. Кузьміна дозволить: подолати основні негативні чинники управління основними засобами до яких відноситься: неповна завантаженість виробничого обладнання, відсутність прибутку, від'ємна рентабельність основних засобів, висока зношеність основних фондів та низький рівень їх оновлення. Практична цінність роботи полягає також у рекомендаціях, щодо поліпшення показників різних груп коефіцієнтів: рентабельності основних засобів виробництва, коефіцієнту фондоотдачі, фондомісткості; дозволить розробити більш ефективну стратегію виходу на зовнішні ринки та стратегію диверсифікації продукції та диверсифікації існуючої клієнтської бази підприємства; у виборі рекомендацій щодо обрання підприємством найбільш перспективних напрямів застосування маркетингових досліджень та вибору ефективних стратегій виходу на зовнішні ринки торгівлі спецсталлями.

Апробація результатів бакалаврської роботи. За результатами проведеного дослідження опубліковано тези доповідей:

1. Антонюк К. І., Мелешенко Р. А., Таратута А. В. «Вдосконалення фіскальної політики: зарубіжний досвід для України» [Електронний ресурс] К. І. Антонюк, Р. А. Мелешенко, А. В. Таратута// III Міжнародної науково-практичної конференції «Генерування інновацій інклюзивного розвитку: національний, регіональний, міжнародний вимір» 12-13 жовтня 2021 р. – Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2021 с. 48-49.

2. Мелешенко Р. А., Козицька Г.В. «Вплив негативних геополітичних трансформацій на розвиток інтеграційних ланцюгів доданої вартості ТНК»[Електронний ресурс]/ Р.А. Мелешенко, Г.В. Козицька// VI Всеукраїнська науково-практична конференція «Трансформаційні зміни національної економіки в умовах євроінтеграції» 7-8 грудня 2022р. Україна м. Дубляни

3. Мелешенко Р.А., Козицька Г.В. «Процеси інтернаціоналізації транснаціональних компаній на сучасному етапі геополітичної

нестабільності»[Електронний ресурс] Р.А. Мелещенко, Г.В. Козицька//IX Міжнародна науково-практична конференція «Особливості інтеграції країн у світовий економічний та політико-правовий простір» 18 листопада 2022р. – Маріупольський державний університет (Україна).

Структура дипломної роботи складається з вступу, трьох розділів, коротких висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (54 пунктів) та додатків (А, Б,В, Г).

У вступі обґрунтовується актуальність виконаної дипломної роботи для функціонування підприємств на сучасному етапі розвитку економіки, проводиться аналіз останніх досліджень. У першому розділі розглядаються теоретичні основи управління основними засобами підприємства, економічна сутність та значення основних засобів підприємства, підходи до формування основних засобів, методи визначення вартості основних засобів підприємств.

У 2-му розділі проводиться аналіз господарської діяльності ПрАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь», дається організаційно-економічна характеристика підприємства, аналіз фінансово-економічних результатів діяльності, оцінка показників та стану використання основних засобів. У 3-му розділі розглядаються напрямки підвищення ефективності використання основного капіталу, надаються практичні рекомендації щодо оптимізації структури основних засобів металургійного підприємства, щодо оптимізації політики управління основними засобами та оцінка впливу основних засобів на структуру капіталу. Рекомендовано спрямовувати інвестиції, для фінансування в першу чергу активної частини основних фондів. Проводити оптимізацію бізнес-процесів, усувати прості та неповне завнтаження дорогокоштовного обладнання. До кінця запуснути систему обліку SAP/R3. Важливо аналізувати такі фактори, як фінансові ризики, конкурентоспроможність, об'єм та диверсифікованість світового ринку сталей, наявність дистриб'ютерських мереж. Постійно аналізувати кон'юнктуру ринка сортового прокату. Кількість таблиць роботи – 14, кількість рисунків роботи –3. Загальний обсяг роботи складає – 103 ст.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Економічна сутність та значення основних засобів підприємства

Основні виробничі засоби підприємства є базовим елементом його матеріально-технічної основи, що забезпечує здійснення процесу виробництва. Основні виробничі засоби — це матеріальні фонди, що є власністю підприємства, за їхньої допомоги воно виробляє свою продукцію, надає різноманітні послуги, терміном перевищуючим один рік. До складу основних виробничих засобів відносяться технологічні лінії, металургійні печі, інструменти та обладнання, виробничі споруди та будівлі, транспортні засоби, а також інші матеріальні об'єкти, які приймають участь у господарській діяльності підприємства. Основні виробничі засоби, через механізм амортизації, поступово переносять свою вартість на кінцеву продукцію, за рахунок обороту багаторічного технологічно-виробничого циклу. Основні виробничі як засоби входять у склад основного капіталу поряд з іншими складовими як це показано на рис. 1.1.

Дослідження поняття «основні засоби», яке використовується в економічній літературі, надає можливість виявити те, що основні засоби – це матеріальні активи, які мають вартісну оцінку у процесі багаторічного повторення виробничих циклів, з часом поступово зношують і переносять свою остаточну вартість на новостворену продукцію. Податкове законодавство відносить до основних засобів, як матеріальних активів, у тому числі запаси корисних копалин, наданих у користування ділянок надр.

Суб'єкти господарської та економічної діяльності у виробництві використовують певні ресурси, а саме трудові, матеріальні, фінансові, інформаційні та трудові, тому засоби виробництва як один із головних факторів, набувають важливого значення. Вони представляють собою сукупність всіх

елементів, що приймають участь в процесі виробництва продукції. Засоби виробництва поділяються на засоби праці (машини, станки, металургійні печі тощо) і предмети праці (сировина, напівфабрикати).

На рис.1.1 капітал, залучений в активи підприємства поділяється на основний і оборотний. Оборотний капітал авансується в предмети праці і використовується тільки в одному виробничому циклі, повертаючись на підприємство за один оборот. Основний капітал бере участь у багатьох виробничих циклах, частинами переносячи свою вартість на вартість готової продукції. Основні активи, що становлять виробничу основу підприємств це – машини, технологічні лінії, устаткування, будівлі, споруди, та ін. На відміну від оборотних основні активи не беруть участі в обороті коштів.

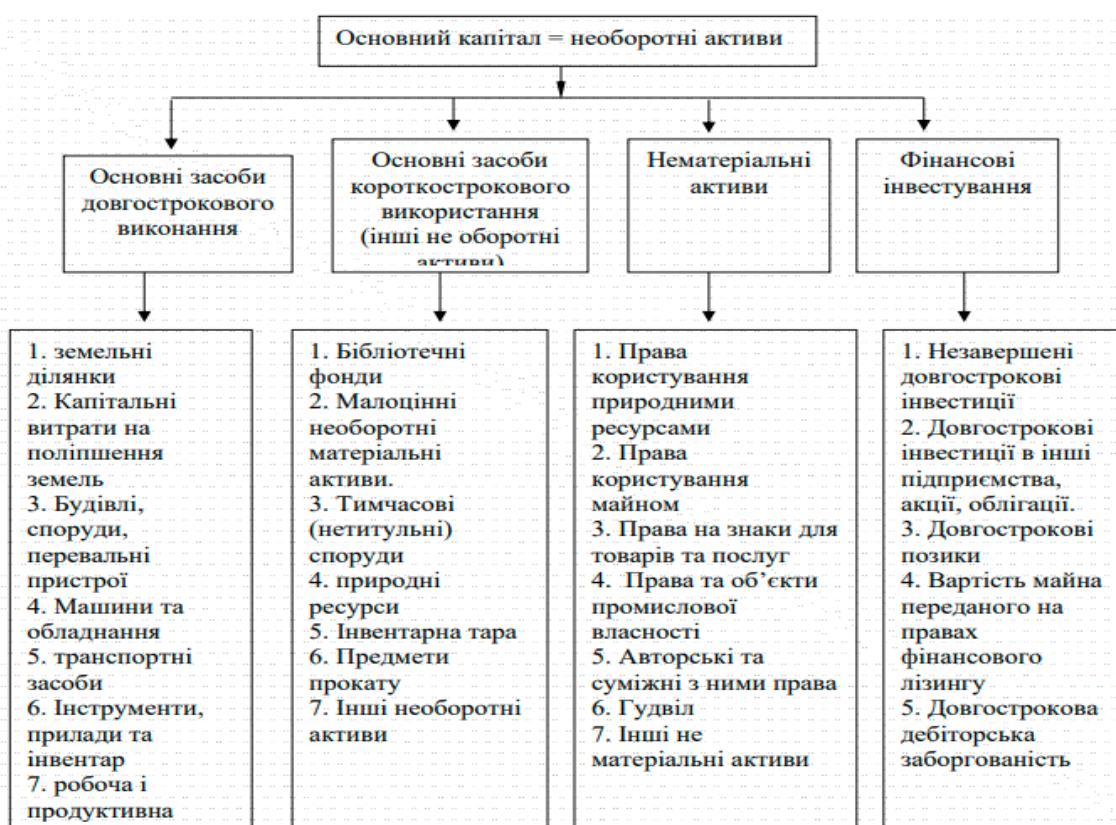


Рис. 1.1 Склад основного капіталу (включно з необоротними активами) [52, с. 2]

Активна частина основного капіталу складається із тих засобів, які беруть пряму участь у виробничому процесі (це - машини, обладнання, устаткування та ін.).

Пасивна частина основного капіталу складається із тих засобів, які забезпечують безпосереднє функціонування виробничого процесу. В цілому, середнє значення співвідношення активної частини основних фондів (ОФ) до пасивної частини складає як 3:2. Найважливішими факторами, що мають вплив на структуру виробничих ОФ є: характер виготовленої продукції, обсяг виробленої продукції, рівень автоматизації, а також такі показники як рівень спеціалізації й кооперації, кліматичні умови й місцезнаходження підприємства.

Головними елементами основного капіталу взагалі й основних засобів зокрема є основні фонди, що становлять матеріальну основу виробництва [34].

Основні фонди є досить різноманітними, тому вони діляться на групи за певними ознаками і мають певну класифікацію. Мета класифікації - поділ об'єктів на групи для застосування до кожної з них встановленої норми амортизації, з урахуванням фактора морального зношення. Власний капітал вказує на те, яка частина власності належить підприємству [32], [35].

Його формула: Власний капітал = кошти (активи) – зобов'язання (кредитори). (1.1)

Ефективне управління основними засобами означає їх раціональне використання, своєчасний ремонт та оновлення устаткування, контроль технічного стану та оптимізацію структури активів підприємства, тобто введення інновацій та вивід застарілого обладнання.

Значення основних засобів полягає в тому, що вони створюють матеріальну основу для ведення виробничої діяльності підприємства; визначають виробничі потужності та технологічний рівень розвитку підприємства; впливають на ефективність використання інших ресурсів, зокрема фінансових і трудових; забезпечують стабільність та довготривалу конкурентоспроможність підприємства. Стан і використання основних виробничих засобів є важливим фактором підвищення ефективності діяльності підприємства. Тому важливе значення має систематичне оцінювання стану основних засобів, аналіз ефективності їх використання [47].

1.2 Підходи до формування основних засобів підприємства

Формування системи основних засобів є складним процесом, що охоплює не лише фізичне придбання активів, але й стратегічне планування їх складу, структури, розміщення та технологічного рівня. Воно є ключовим етапом у його фінансовій діяльності, що забезпечує необхідні ресурси для функціонування та розвитку. Основний капітал складається з довгострокових активів. Це, в основному, обладнання, будівлі, земля, засоби транспорту та інші матеріальні і нематеріальні активи, які використовуються у виробництві на протязі тривалого часу. Джерелами формування основного капіталу виступають[30]:

а) Власні джерела:

Статутний капітал – кошти, внесені засновниками або акціонерами підприємства під час його створення. Це базова складова основного капіталу.

Прибуток підприємства – частина чистого прибутку, що реінвестується в розвиток підприємства, зокрема в придбання основних засобів.

Амортизаційні відрахування – кошти, накопичені підприємством у результаті зносу основних фондів, які застосовуються для їх оновлення.

б) Залучені джерела:

Кредити та позики – фінансові ресурси, отримані від банків або інших фінансових установ для фінансування придбання основних засобів.

Інвестиції – кошти, залучені від зовнішніх інвесторів, які вкладаються в основний капітал підприємства [24].

с) Державна підтримка:

Дотації та субсидії – кошти, надані державними органами для стимулювання розвитку певних галузей економіки.

Пільгові кредити – фінансові ресурси, надані на вигідних умовах для підтримки підприємницької діяльності.

Формування основного капіталу складається з кількох етапів [31].

а) Планування:

Визначення потреби у довгострокових активах, необхідних для здійснення господарської діяльності.

Розробка інвестиційного плану, що включає оцінку вартості проектів, термінів їх реалізації та джерел фінансування.

б) Залучення ресурсів:

Вибір оптимального поєднання джерел фінансування основного капіталу.

Підготовка необхідної документації для отримання кредитів, інвестицій або державної підтримки.

в) Придбання та введення в робочий стан:

купівля основних фондів відповідно до інвестиційного плану.

Реєстрація активів у бухгалтерському обліку підприємства.

г) Контроль та оновлення:

Моніторинг стану основних засобів для забезпечення їх ефективного використання.

Оновлення застарілого обладнання шляхом реінвестування амортизаційних відрахувань або залучення нових джерел фінансування.

Фактори, які впливають на створення основного капіталу, розширюються на економічні, технологічні, правові та організаційні.

- Економічні фактори включають:

рівень інфляції, що впливає на вартість активів та доступність фінансових ресурсів.

стан ринку кредитування та інвестицій.

- Технологічні:

Рівень науково-технічного прогресу, що визначає необхідність оновлення основних засобів.

Вимоги до модернізації виробничих потужностей для забезпечення конкурентоспроможності.

- Правові:

Податкове законодавство, що регулює амортизаційні відрахування та інвестиційну діяльність.

Наявність державних програм підтримки підприємств.

- Організаційні:

Стратегія розвитку підприємства, яка визначає напрями інвестицій.

Ефективність управління ресурсами.

Основні підходи до формування основних засобів включають:

Придбання основних засобів. Це найбільш поширений спосіб, який передбачає купівлю необхідних активів у постачальників. Цей метод дозволяє підприємству гнучко реагувати на зміни виробничої потреби, однак вимагає значних фінансових ресурсів.

Власне будівництво або виробництво. Підприємство самостійно будує об'єкти або виготовляє машини та обладнання для внутрішнього використання. Цей підхід характерний для великих виробничих підприємств, здатних організувати відповідні роботи.

Отримання в порядку безоплатної передачі. Такі активи можуть надходити від державних структур, інших підприємств або засновників. Незважаючи на те, що це зменшує капітальні витрати, воно часто супроводжується обмеженнями у використанні або потребою додаткової модернізації.

Фінансовий та оперативний лізинг. Дає змогу використовувати об'єкти основних засобів без їх придбання у власність. При фінансовому лізингу підприємство згодом може викупити об'єкт, тоді як при оперативному – користується ним тимчасово. Лізинг є вигідним інструментом для швидкої модернізації основних фондів без значних початкових інвестицій.

Формування структури основних засобів має стратегічне значення для розвитку підприємства, тому воно повинно здійснюватися на основі аналізу внутрішнього стану підприємства та зовнішнього ринкового середовища [46].

1.3 Методи визначення вартості основних засобів підприємства

Оцінка вартості основних засобів є важливим етапом управління ними, адже правильне визначення їх вартості впливає на фінансову звітність, розрахунок амортизації, інвестиційну діяльність та ухвалення управлінських рішень. У практиці господарювання використовують кілька основних методів оцінки вартості основних засобів, які залежать від цілей оцінки, стадії життєвого циклу об'єкта та економічного середовища.

Оцінка основних засобів є ключовим елементом бухгалтерського обліку, фінансової звітності та економічного аналізу. Правильне визначення вартості дозволяє об'єктивно відобразити фінансовий стан підприємства, забезпечити достовірність балансу, розрахунків амортизації та рентабельності.

Основні засоби виробництва мають свою вартість, тобто грошову оцінку. Вона враховується і використовується в процесі виробничої діяльності.

Грошова оцінка основного капіталу використовується для оцінки вартості амортизаційних відрахувань, визначення зміни розміру основних фондів в окремих галузях і компаніях за певний період, при визначенні їх загального обсягу і структури [36].

Оцінка основних засобів дозволяє оцінити фінансові потреби підприємства та ефективність використання його активів. Для цього використовуються різні підходи і методи, які враховують галузеві особливості основних засобів та їхню роль у виробничому процесі. Основні методи оцінки вартості включають [38].:

Первісну вартість — вартість, за якою об'єкт був придбаний або виготовлений. Вона відображає витрати на придбання або створення основних засобів і включає ціну покупки, витрати на транспортування, монтаж, установку, митні збори тощо. Цей метод є базовим для подальших оцінок і амортизаційних нарахувань. Наприклад ПрАТ «Дніпроспецсталь» при придбанні нового промислового преса включає в первісну вартість не лише

ціну обладнання, а й витрати на транспортування, митне оформлення, монтажні роботи.

Залишкова вартість — це первісна вартість за вирахуванням накопиченого зносу. Вона відображає фактичну вартість активу на певну дату та використовується для аналізу ефективності його експлуатації, основних засобів за вирахуванням накопиченої амортизації та знецінення. Цей метод відображає фактичну поточну балансову вартість об'єкта, яка використовується в фінансовій звітності. Наприклад, Пресова лінія, яка була введена в експлуатацію в 2010 році, має залишкову вартість 2,4 млн грн після 14 років амортизації, при первісній вартості 8 млн грн.

Справедлива вартість — ринкова ціна, за якою актив може бути проданий у звичайних умовах. Застосовується при переоцінці активів або при визначенні вартості при об'єднанні підприємств, за умов звичайної ринкової угоди між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами. Метод актуальний при купівлі-продажу, страхуванні, оцінці майна для застави. Наприклад при передачі в оренду частини технічного парку, «Дніпроспецсталь» провела незалежну оцінку справедливої вартості обладнання на основі ринкових цін [53].

Ліквідаційна вартість — сума, яку підприємство очікує отримати після виведення об'єкта з експлуатації та його продажу або утилізації. Вона визначає саме ту суму, яку підприємство може отримати від продажу основних засобів у разі їх ліквідації за вирахуванням витрат на демонтаж та утилізацію. Цей метод часто застосовується при визначенні вартості активу для цілей фінансового планування або аналізу інвестицій. Наприклад, старий сталевий кран на території цеху №2 підприємства, що підлягає списанню, може бути реалізований як металобрухт за 400 тис. грн — ця сума вважається його ліквідаційною вартістю.

Відновлювальна вартість оцінює вартість відтворення основних засобів за ринковими цінами, враховуючи інфляцію та технічний прогрес. Факторами, що впливають на оцінку вартості є технічний стан основних засобів, тобто рівень

знос та необхідність модернізації, ринкові умови: зміни в цінах на аналогічні активи та сировину. Також економічне середовище, яке включає в себе: рівень інфляції, доступність фінансування та загальна економічна ситуація, яка була б необхідна для заміни об'єкта основних засобів на аналогічний новий на момент оцінки. Метод використовується у випадках інфляції або для переоцінки активів з метою більш точного відображення їхньої вартості в обліку. Наприклад, в умовах змін ринкових цін на обладнання у 2024 році, «Дніпрспецсталь» здійснила переоцінку частини свого технологічного устаткування, виходячи з поточної вартості аналогічних нових установок.

Метод поточної вартості доходів (дисконтування)
Цей метод використовується для оцінки об'єктів, що здатні приносити майбутні економічні вигоди (наприклад, орендна техніка). Він базується на оцінці суми майбутніх доходів, які дисконтовані на дату оцінки. При розрахунку доцільності модернізації плавильного агрегату, підприємство використовувало дисконтування прогнозованого додаткового прибутку від зростання продуктивності.

Розглянемо трохи детальніше усі методи вартісної оцінки основних виробничих фондів. До методу первісної вартості входять такі витрати: суми, що сплачують постачальникам активів, підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт; реєстраційні збори, державне мито та аналогічні платежі; суми ввізного мита; суми непрямих податків; витрати на страхування ризиків, пов'язаних з доставкою основних засобів; інші витрати [35]. Другий метод (оцінка за відновленою вартістю) відштовхується від оцінки вартості відтворення основних виробничих фондів у поточних умовах. За основою для визначення відновленої вартості, як правило, використовують ринкові ціни на ті чи інші елементи основних фондів. Він викликаний тим, що у зв'язку з інфляцією та НТП засоби праці зроблені у різні роки становляться застарілими і, тому вимагають постійної переоцінки з урахуванням поточних цін. На вартісну оцінку можуть впливати фактори кон'юнктури, інфляції та морального зношення виробничих фондів.

Відновлювальна вартість вираховується при купівлі раніше використовуваних основних фондів, під час інвентаризації, при ліквідації підприємства. При використанні третього метода залишкова вартість визначається як різниця між первісною(відновлювальна) вартістю та сумою зносу, накопиченою за весь термін експлуатації об'єкта. Він потрібен при розрахунку амортизаційних відрахувань. Залишкова вартість ще має назву балансовою вартістю основних фондів [44].

Капітал, перебуваючий у виробничій формі, поділяється на основний і оборотний. Основний капітал багаторазово бере участь у виробництві товару, переносячи частинами свою вартість на новий продукт. Він піддається фізичному і моральному зносу. Фізичний знос — матеріальний знос машин, техніки і споруд, під час їхнього функціонування. Він є наслідком навантажень на виробничі потужності. Моральний знос — це передчасне зменшення вартості. Взагалі слід сказати, що вибір методу оцінки залежить від цілей аналізу, вимог фінансової звітності, податкової політики та специфіки підприємства. В умовах інфляції або зміни ринкової ситуації доцільним є проведення переоцінки основних засобів, щоб відобразити їх реальну вартість[38].

Для відтворення основних засобів та відновлення капіталу в незмінних розмірах, необхідно створювати умови для припливу інвестицій в економіку України, тому що вони є найважливішим засобом забезпечення прогресивних структурних зрушень в економіці [].

Кожен з методів оцінки основних засобів має свої переваги та обмеження, і вибір конкретного методу залежить від мети оцінки, облікової політики підприємства, характеру активів та ринкових умов. У практиці підприємства найчастіше використовується поєднання кількох методів для досягнення максимально точного результату.

Висновки до розділу 1

Було встановлено, що основні засоби підприємства є головним елементом його матеріально-технічної бази, що забезпечує здійснення виробничого процесу. Основні засоби — це матеріальні активи, що належать підприємству.

В результаті дослідження було виокремлено, що основні засоби створюють матеріальну основу для ведення виробничої діяльності підприємства; впливають на ефективність використання інших ресурсів; забезпечують стабільність та довготривалу конкурентоспроможність підприємства.

Слід відмітити, що формування системи основних засобів є складним процесом, що охоплює не лише фізичне придбання активів, але й стратегічне планування їх складу, структури, розміщення та технологічного рівня. Воно є ключовим етапом у його фінансовій діяльності, що забезпечує необхідні ресурси для функціонування та розвитку.

Було виявлено, що основний капітал складається з довгострокових активів, таких як будівлі, обладнання, земля, транспортні засоби та інші матеріальні і нематеріальні активи.

Проведений аналіз показав, що для оцінки вартості основного капіталу використовується 4 методи: первісної вартості, залишкової, відновлюваної та ліквідаційної. Правильно визначена вартість основного капіталу дозволяє оптимізувати структуру активів, оцінити потреби у фінансуванні.

РОЗДІЛ 2
АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПрАТ
«ЕЛЕКТРОМЕТАЛУРГІЙНИЙ ЗАВОД «ДНІПРОСПЕЦСТАЛЬ» ім. А.М.
КУЗЬМІНА

2.1 Організаційно-економічна характеристика ПрАТ
«Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь»

Вже з 2009 р. в Україні спостерігається загальна динаміка спаду у формуванні основного капіталу підприємств з стрімким його зносом. У 2009-2014 роках. рівень зносу основних виробничих засобів в економіці щорічно мав тенденцію до зростання — з 60% у 2009 р. до 83,5% у 2014 р. Найбільш зношені основні засоби було накопичено у сфері транспорту і зв'язку — ступінь їх зносу у 2014 р. складав 97,9% [11].

Найбільший приріст інвестицій в основний капітал в Україні відбувся у 2007 р. — індекс інвестицій до попереднього року склав 1,5. У 2009 р. внаслідок фінансово-економічної кризи, що розпочалась у 2008 р., інвестиції в основний капітал скоротились на 30% — індекс інвестицій до попереднього року склав 0,7. Слід відзначити, що тривале переважання власних коштів підприємств у структурі джерел фінансування інвестицій в основний капітал спричинило залежність інвестиційної діяльності підприємств від показників їхнього фінансового стану, зокрема прибутковості [11].

У період з 2007 р. по 2013 р. десь 15% інвестицій в основний капітал в Україні було профінансовано банківськими кредитами та іншими позиками. Згідно з даними Світового банку, у 2013 р. 30,3% українських виробничих підприємств використовували банківське фінансування в інвестиційних цілях. Цей показник відповідав світовим та регіональним тенденціям: у світі

відповідний показник становив 25,3%, а у регіоні (Європа та Центральна Азія) — 23,6% [7].

Щодо іноземних інвестицій, то протягом 2011-2016 рр. іноземні інвестори спрямовували кошти переважно у фінансову сферу національної економіки [18].

Високий рівень фізичного зносу і морального старіння основного капіталу – це основний показник відставання металургійної галузі від західних країн. Наприклад, неперервний розлив сталі, який був розроблений ще у СРСР, на французьких металургійних компаніях «Міттал-Арселор» та інших, становить 95 %, а в Україні менше ніж 5 %. У Європі практично відсутні доменні печі, тоді як в Україні вони присутні і продовжують працювати. Особливе занепокоєння викликає моральне старіння основного капіталу, який на 20–30 років відстає від досягнень західних країн [25]. Це, у свою чергу, провокує аварійність праці, погіршує її якість, знижує конкурентоспроможність продукції, що виробляється.

Саме через недостатність інвестиційних ресурсів власники металургійних підприємств сконцентрували свою інвестиційну політику не на докорінній модернізації усієї металургійної галузі України, а на швидкому проведенні точкової реконструкції та на капітальному ремонті.

Найбільші обсяги інвестицій в основний капітал підприємств вітчизняної металургійної галузі було зафіксовано у 2007 р. – 2 224,6 млн дол. США або 52 дол. США на тону виробленої продукції.

Саме через обмеженість інвестиційних ресурсів в Україні до сьогодні продовжується експлуатування деяких апріорі неконкурентних застарілих металургійних потужностей, які в умовах ринкової економіки можуть існувати лише за рахунок значних преференцій – здешевленого за рахунок державних дотацій газу, вугілля, електроенергії, пільг на залізничні перевезення тощо. Тут можна згадати програму колишнього президента Л.Кучми про зменшення вартості електроенергії для металургійних підприємств. Мова йде про мартенівське виробництво сталі, яке розвинуті країни перестали використовувати ще

на початку 1990-х рр. через високі витрати та високий ступінь забруднення навколишнього середовища[9].

Дані свідчать про низький рівень продуктивності основного капіталу в металургійній галузі України. Так, у 2001 р. кожна гривня, що була інвестована в основний капітал підприємств металургійної галузі України, приносила лише 23,5 коп. валової доданої вартості. У 2007 р. цей показник зріс до 49,9 коп. У 2022 р. продуктивність основного капіталу підприємств металургійної галузі на гривню вартості становила 9,3 коп., що явно недостатньо для забезпечення зростання металургійного виробництва[9].

За останні роки (2018-2022 рр.) підприємства металургійної галузі України не здійснювали валове нагромадження основного капіталу або воно було несуттєвим. Одним із основних показників ефективності інвестування коштів в основний капітал є капіталовіддача, яка показує обсяги виробництва у розрахунку на кожну гривню коштів, авансованих на формування основного капіталу. На основі отриманих даних можна зробити висновок про низьку віддачу основного капіталу в металургійній галузі України та суттєве її зниження протягом останніх років [9]. Оберненим показником до капіталовіддачі є показник капіталомісткості, який визначає обсяг основних засобів на гривню виробленої продукції. У 2018-2022 рр. відбувалось стабільне зниження цього показника. Загальна характеристика металургійної галузі та її проблеми, зрозуміло, поширились і на більшість українських підприємств.

Одним із підприємств української металургійної галузі, яке колись було флагманом галузі, є ПрАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. А. М. Кузьміна», який має організаційно-правову форму господарювання у вигляді акціонерного товариства.

Приватне акціонерне товариство (ПрАТ) «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. А.М. Кузьміна» є правонаступником державного Електрометалургійного заводу «Днепроспецсталь» ім. А.М. Кузьміна, заснованого у 1932 р. Усі активи та зобов'язання підприємства були внесені державою до його статутного фонду. Згідно з вимогами українського

законодавства, 31.03.2011р. підприємство змінило свою назву з відкритого акціонерного товариства «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. А.М. Кузьміна» на публічне акціонерне товариство «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. А.М. Кузьміна». У 2017 р. Загальними зборами було прийнято рішення змінити тип підприємства з публічного на приватне. Відтоді, воно носить назву приватне акціонерне товариство (ПрАТ) «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. А.М. Кузьміна», основним видом економічної діяльності якого, є виробництво сортового прокату, кругів різного діаметру, квадратів, сталі (жароміцної, конструкційної вуглеродистої, конструкційної легованої, нержавіючої нікелевої, нержавіючої безнікелевої, швидкорізної, інструментальної, підшипникової) феросплавів та профілів. Продукція підприємства використовується при виготовленні деталей машин і вузлів, інструментів для обробки металів і сплавів, труб, а також підшипників. Середня кількість працівників у 2005 р. була 8500 робітників, а на даний час вона становить вже 4 665.

Основними дочірніми компаніями підприємства є ТОВ «Завод столових приборів-ДСС» та ТОВ «Ековторресурс». Підприємство ТОВ «Завод столових приборів-ДСС» було створене у 2002 р. воно виготовляє та продаж посуд на внутрішньому та зовнішньому ринках. Інша дочірня компанія ТОВ «Ековторресурс» було створене у 2007 р. Вона здійснює закупівлі лому та інших матеріалів, які використовуються у виплавці сталі.

Асоційованою компанією ПрАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. А.М. Кузьміна» є також ТОВ «Ферротерм». 16.10.2012 р. підприємство придбало 50% частки у статутному капіталі ТОВ «Ферротерм». Основним видом діяльності ТОВ «Ферротерм» є оптова торгівля металом та металевими рудами. ТОВ «Ферротерм» є приватним підприємством, акції якого не котируються на біржі.

Офіційно зареєстрованою юридичною адресою ПрАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. А.М. Кузьміна» є Україна, м. Запоріжжя, Південне шосе, 81.

Станом на 2025 р. акції підприємства належали декільком юридичним і фізичним особам таким чином, що жоден з них не мав контрольного пакету акцій над підприємством. Більшість юридичних осіб зареєстровано на Кіпрі. 6 % акцій компанії належать колишньому директору заводу пану Кійко та його сину. За українським законодавством, якщо акціонер, фізична особа, володіє більше ніж 5% акцій, то вона відкрито вноситься у реєстр акціонерів компанії.

2.2 Аналіз фінансово-економічних результатів діяльності ПрАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. А.М. Кузьміна

Оцінка фінансово-економічних результатів підприємства вимагає детального аналізу різних фінансових показників та факторів, що впливають на його діяльність. Одним з найбільш використовуваних методів для такого аналізу та оцінки фінансового стану є саме фінансовий аналіз, який дозволяє оцінити фінансові результати, платоспроможність та стійкість ПрАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. А.М. Кузьміна в ринкових умовах конкуренції на сучасному етапі.

Оцінка фінансового стану зазвичай включає такі етапи [28]:

а) Збір фінансової звітності.

б) Аналіз та дослідження основних фінансових показників, таких як рентабельність, ліквідність, платоспроможність, стабільність, зростання тощо.

Визначення проблемних ситуацій: Виявлення можливих проблем або слабких місць у фінансовому стані підприємства, таких як недостатня рентабельність, низька ліквідність, висока заборгованість тощо.

в) Формулювання рекомендацій: розробка рекомендацій та стратегій для вдосконалення фінансового стану підприємства. Це може включати розробку плану зменшення витрат, поліпшення управління грошовими потоками, оптимізацію політики управління основними засобами, пошук нових джерел фінансування або стратегічні зміни в діловій моделі.

Важливо враховувати, що оцінка фінансового стану підприємства повинна здійснюватись в контексті конкретної галузі та ринкових умов [24]. Також варто зазначити, що оцінка фінансового стану має бути підкріплена додатковими аналізами, такими як аналіз ринку, конкурентного середовища, стратегічного управління тощо. Однак, останні 3 додаткові аналізи не є пріоритетом для нашої дипломної роботи, тому, що вона має іншу мету дослідження.

Оцінка ефективності управління основними засобами підприємства металургійної галузі є важливою складовою частиною фінансового аналізу результатів підприємства. Вона допомагає визначити, наскільки успішно підприємство використовує свій виробничий та економічний потенціал, як воно інвестує в придбання, розширення або модернізацію основних засобів виробництва, в обладнання та в інші важливі активи [32].

Для оцінки ефективності управління основним капіталом можуть використовуватись різні методи та показники. Одні з них будуть використані у другому розділі дипломної роботи, а інші в наступному. Декілька з них включають [27].

Показники рентабельності: Включають показники, такі як рентабельність активів (ROA), рентабельність власного капіталу (ROE) та рентабельність інвестицій (ROI). Ці показники вимірюють відношення між прибутком, отриманим від основних активів, та вкладеними в них коштами.

- Період окупності інвестицій: Визначається час, необхідний для повного повернення вкладених коштів в основний капітал. Чим коротший період окупності, тим ефективніше інвестування.
- Чистий поточний дохід: Розраховується шляхом віднімання суми витрат на інвестиції в основний капітал від очікуваного потоку прибутків, отриманих від цих інвестицій. Якщо чистий поточний дохід позитивний, це вказує на ефективність інвестування.
- Рентабельність капіталу: Визначається як співвідношення прибутку до капіталу, вкладеного в основний капітал. Це показник показує, яка частка прибутку генерується з вкладеного капіталу.
- Співвідношення вартості активів до прибутку: Визначає, скільки грошей заробляє підприємство на кожну одиницю витрат на активи.

Ці методи та показники можуть бути застосовані для оцінки ефективності управління основним капіталом підприємства та його оптимізації, для аналізу фінансово- економічних результатів. Проте, важливо брати до уваги конкретні умови та особливості підприємства, а також проводити порівняльний аналіз з

іншими підприємствами галузі для отримання більш об'єктивних результатів оцінки.

Ефективність інвестування в основний капітал підприємства - це міра успішності інвестицій, здійснених підприємством в матеріальні та нематеріальні активи, які використовуються в виробничому процесі. Ця міра може оцінюватись різними способами, включаючи фінансові та нефінансові показники [7].

Фінансові показники оцінюють також ефективність інвестування в основний капітал шляхом їх порівняння. Це такі показники як прибуток, рентабельність капіталу, чистий потік грошових коштів, платоспроможність та інші. Вони дозволяють оцінити, чи виправдані витрати на інвестиції в основний капітал та його ефективне управління, чи вони генерують достатній прибуток для підприємства [25].

Нефінансові показники можуть включати такі показники як покращення якості продукції, підвищення продуктивності праці, зменшення витрат на виробництво, зниження часу циклу виробництва та інші. Ці показники можуть допомогти оцінити внутрішні відносини між різними виробничими факторами та процесами [23].

У загальному контексті, ефективність інвестування в основний капітал підприємства є важливим показником його конкурентоспроможності та успішності в довгостроковій перспективі. Як правило, підприємства, які здійснюють успішні інвестиції в основний капітал, мають перевагу перед конкурентами, оскільки вони можуть знижувати витрати на виробництво та підвищувати якість продукції [28]. Ефективність інвестування в основний капітал підприємства залежить від наступних показників, представлених у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Показники оцінки ефективності інвестування в основний капітал підприємства [7]

Показники оцінки ефективності інвестування в основний капітал підприємства					
№	Показники майнового стану підприємства	Показники фінансової стійкості підприємства	Показники ліквідності підприємства	Показники ділової активності підприємства	Показники рентабельності підприємства
1.	Балансова вартість основних засобів	Коефіцієнт ліквідності ₂	Коефіцієнт поточної ліквідності	Рентабельність продукції або послуг	Рентабельність активів (ROA)
2.	Нематеріальні активи	Коефіцієнт стабільності	Коефіцієнт швидкої ліквідності	Оборотність активів	Рентабельність власного капіталу (ROE)
3.	Власний капітал	Коефіцієнт фінансової незалежності	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Індекс товарообороту	Відносна рентабельність продукції (gross margin)
4.	Заборгованість підприємства	Коефіцієнт покриття відсотків	Коефіцієнт скорингу банкрутства	Індекс рентабельності активів	Чиста рентабельність (net margin)
5.	Оборотні активи	Коефіцієнт прибутковості		Коефіцієнт залежності від зовнішнього фінансування	Рентабельність обороту (ROS)
6.	Рентабельність майнових інвестицій				
7.	Коефіцієнт ліквідності ₁				

Вони виражені коефіцієнтами ліквідності, ділової активності, фінансової стійкості, рентабельності, майнового стану підприємства, тощо [19].

а) Показники майнового стану підприємства - це показники, які відображають стан активів та зобов'язань підприємства на певний момент часу. До основних показників майнового стану підприємства належать [8]:

- Балансова вартість основних засобів - це сукупна вартість основних засобів, яка відображає їх вартість на дату звіту.

- Нематеріальні активи - це активи, які не мають матеріальної форми, наприклад, права на інтелектуальну власність, патенти, ліцензії, торгові марки тощо.

- Власний капітал - це різниця між активами та зобов'язаннями підприємства.

- Власний капітал відображає, скільки грошей належить власникам підприємства після того, як враховані всі зобов'язання.
- Заборгованість підприємства - це сума коштів, які підприємство повинне іншим організаціям або особам, наприклад, банкам, постачальникам, працівникам.
- Оборотні активи - це активи, які підприємство використовує для виробництва продукції та надання послуг, наприклад, запаси сировини та матеріалів, готова продукція, грошові кошти на рахунках.
- Рентабельність майнових інвестицій - це показник, який відображає ефективність використання майнових ресурсів підприємства, тобто скільки грошей підприємство отримало на кожну вкладену гривню.
- Коефіцієнт ліквідності 1 - це показник, який відображає можливість підприємства виконувати свої зобов'язання вчасно [9]:

б) Показники фінансової стійкості підприємства допомагають визначити його здатність виконувати свої зобов'язання перед кредиторами та зберігати фінансову стійкість в довгостроковій перспективі. Деякі з основних показників фінансової стійкості підприємства включають [20]: коефіцієнт ліквідності 2 , коефіцієнт стабільності, коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт покриття відсотків

- Коефіцієнт стабільності - визначає здатність підприємства зберігати свою фінансову стійкість в довгостроковій перспективі. Він розраховується як співвідношення власного капіталу до загальних активів [21].

- Коефіцієнт фінансової незалежності - визначає ступінь залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Він розраховується як співвідношення власного капіталу до загальних зобов'язань.

- Коефіцієнт покриття відсотків - визначає здатність підприємства виконувати свої зобов'язання зі сплати відсотків за кредитами та іншими борговими зобов'язаннями. Він розраховується як співвідношення прибутку до відсотків до платежів за відсотками.

- Коефіцієнт прибутковості - визначає ефективність використання активів підприємства. Він розраховується як співвідношення прибутку до інвестицій [9].

в) Показники ліквідності підприємства відображають його здатність вчасно погасити свої зобов'язання. Основні показники ліквідності включають[14]: коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт скорингу банкрутства, коефіцієнт поточної ліквідності.

- Коефіцієнт поточної ліквідності - відображає, наскільки достатньо поточних активів для покриття поточних зобов'язань. Обчислюється як частка поточних активів до поточних зобов'язань.

- Коефіцієнт скорингу банкрутства – відображає, наскільки імовірно банкрутство підприємства. Обчислюється з використанням даних про ліквідність, фінансову стійкість, рентабельність та ефективність використання активів[22].

Ці показники дозволяють оцінити стан ліквідності підприємства та його здатність вчасно виконувати свої зобов'язання перед кредиторами та постачальниками.

г) Показники ділової активності підприємства оцінюють ефективність використання його ресурсів і здатність генерувати прибуток. До основних показників ділової активності підприємства відносяться[15]:

- Рентабельність продукції або послуг. Цей показник вказує на те, який відсоток від виробленої продукції або послуг становить прибуток підприємства. Чим вище цей показник, тим ефективніше підприємство використовує свої ресурси.

- Оборотність активів. Цей показник вказує на те, скільки разів за період часу (зазвичай за рік) підприємство повертає свої активи в оборот. Висока оборотність активів свідчить про ефективне використання ресурсів підприємства.

- Індекс товарообороту. Цей показник відображає зміну обсягу продажу товарів підприємства в порівнянні з попереднім періодом. Якщо індекс

товарообороту більше 1, то це свідчить про зростання обсягів продажу товарів, якщо менше 1 - про їх зменшення.

- Індекс рентабельності активів. Цей показник відображає залежність рентабельності підприємства від обсягів активів. Якщо показник вище 1, то це свідчить про те, що прибуток підприємства більший, ніж витрати на утримання активів, що є дуже позитивним показником [23].

- Коефіцієнт залежності від зовнішнього фінансування. Цей показник відображає, наскільки підприємство залежить від зовнішніх джерел фінансування [10].

д) Показники рентабельності підприємства відображають ступінь ефективності використання ресурсів і можуть допомогти в оцінці фінансової стійкості та прибутковості підприємства. До таких показників належать[19]: рентабельність активів (ROA), рентабельність власного капіталу (ROE), відносна рентабельність продукції (gross margin), чиста рентабельність (net margin), рентабельність обороту (ROS) та рентабельність капіталу [17].

Для оцінки ефективності результатів фінансово-економічних показників та прибутковості підприємства методом фінансового аналізу розглянемо ряд основних економічних показників заводу "Дніпроспецсталь".

За фінансово-економічними результатами діяльності у 2020 році, підприємство "Дніпроспецсталь" отримало наступні основні економічні показники [12]:

- Дохід від реалізації металопродукції склав 7 113 451 тис. грн, що на 14,1% менше, ніж у 2019 році.

- Обсяг реалізованої металопродукції становив 150 634 тонни, що на 2,1% більше, ніж у 2019 році.

- Собівартість реалізованої продукції склала 6 571 619 тис. грн, зменшившись на 15,9% порівняно з 2019 роком.

- Валовий прибуток становив 541 832 тис. грн, збільшившись на 16,6% порівняно з 2019 роком.

- Чистий збиток склав - 887 843 тис. грн, що є негативним показником порівняно з позитивним показником чистого прибутку у 2019 році.

- Обсяг експорту становив 4 804 780 тис. грн, зменшившись на 5,6% порівняно з 2019 роком. Доля експорту в загальному обсязі промислової продукції становила 67,6%.

- Здача металопродукції склала 7 009 984 тис. грн. Вона зменшившись на 15,4% порівняно з 2019 роком.

- Обсяг виробництва металопродукції становив 148 862 тонни, практично не змінившись порівняно з 2019 роком.

Коливання на світовому ринку металургії протягом 2020 р. разом із погіршеними економічними умовами призвели до спаду металургійного виробництва в Україні на 8,6% порівняно з 2019 р. та негативно вплинули на обсяги реалізації та результати діяльності підприємства ПрАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. А.М. Кузьміна протягом звітного періоду. Окрім цього, внаслідок девальвації гривні щодо іноземних валют підприємство отримало чистий збиток від курсових різниць у розмірі 697 375 тис. грн. протягом 2020 р. (2019 р.: чистий дохід від курсових різниць 623 463 тис. грн.).

Показники звіта фінансово-економічного стану підприємства ПрАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. А.М. Кузьміна за 2020 - 2021рр. представлені у таблицях 2.2 та 2.3 і були наступними (детальний звіт приводиться у ДОДАТКУ А)[12]:

При порівнянні даних двох таблиць, дані свідчать про те, що відбулось зменшення чистого збитку підприємства у 2021 році на 48,1%, порівняно з 2020 роком, коли збиток становив - 887,843,000 грн.

При оцінці фінансової стійкості підприємства слід зосередитися на тих економічних показниках та коефіцієнтах, які впливають на рівень ефективності результатів діяльності підприємства та його розвиток.(див.табл. 2.2, 2.3)

Таблиця 2.2

**Звіт про фінансовий стан ПрАТ «Електрометалургійний завод
«Дніпроспецсталь» ім. А.М. Кузьміна» станом на 31 грудня 2020 року [12]**

Активи	Сума, тис. грн
Необоротні активи	
Нематеріальні активи	1 125
Незавершені капітальні інвестиції	10 239
Основні засоби	239
Інші необоротні активи	0
Оборотні активи	
Запаси	15 573
Дебіторська заборгованість	39 781
Грошові кошти та їх еквіваленти	0
Інші оборотні активи	0
Усього активів	66 957
Пасиви	Сума, тис. грн
Власний капітал	
Статутний капітал	0
Нерозподілений прибуток	0
Інші компоненти власного капіталу	0
Зобов'язання	
Довгострокові зобов'язання	0
Поточні зобов'язання	66 957
Усього пасивів	66 957

Наприклад, ліквідність характеризує спроможність майна підприємства

Таблиця 2.3

**Звіт про фінансовий стан ПрАТ «Електрометалургійний завод
«Дніпроспецсталь» ім. А.М. Кузьміна» станом на 31 грудня 2021 року [12]**

Показник	Значення (2021 рік)
Чистий дохід	9,797,948,000 грн
Чистий прибуток / збиток	- 461,023,000 грн
Випуск сталі	210,940 тонн
Випуск прокату	150,800 тонн
Непокритий збиток на кінець року	4,910,598,000 грн

швидко перетворитися у грошові кошти для негайного погашення поточної заборгованості. Коефіцієнт ліквідності - це показник, який відображає можливість підприємства виконувати свої зобов'язання вчасно.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності відображає частину поточної заборгованості, яку підприємство може погасити найближчим часом [10].

$$K_{\text{абс.лікв.}} = \frac{\text{ГКЕ}}{\text{ПЗ}} \quad (2.6),$$

де: ГКЕ - грошові кошти та їхні еквіваленти, грн.,

ПЗ – поточні (короткострокові) зобов'язання підприємства на початок (кінець) періоду, грн.

ГКЕ= 28 895 тис. грн., ПЗ = 24 206 тис. грн.

$$K_{\text{абс.лікв.}} = \frac{28\,895}{24\,206} = 1,19 \quad (2020 \text{ р.})$$

$$K_{\text{абс.лікв.}} = \frac{\text{ПЗ}}{\text{ГКЕ}} = \frac{34207}{107849} \approx 0,317 \quad (2021 \text{ р.})$$

$$K_{\text{абс.лікв.}} = \frac{\text{ГКЕ}}{\text{ПЗ}} = \frac{45503}{254589} \approx 0,179 \quad (2022 \text{ р.})$$

$$K_{\text{абс.лікв.}} = \frac{65957}{124335} \approx 0,530 \quad (2023 \text{ р.})$$

Таким чином, коефіцієнт абсолютної ліквідності = 0,179 (2022р.). Це трохи нижче нормативного рівня (0,2–0,5). Це означає, що підприємство може негайно погасити приблизно 17,9% своїх поточних зобов'язань лише за рахунок грошових коштів. Коефіцієнт абсолютної ліквідності = 0,317. (2021р.). Це означає, що підприємство може негайно покрити близько 31,7% своїх поточних зобов'язань за рахунок грошових коштів та їх еквівалентів. Оскільки нормативне значення цього коефіцієнта 0,2–0,5, то ПрАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. А.М. Кузьміна» має достатній рівень ліквідності і не має критичної загрози щодо сплати короткострокових боргів [37].

Цей коефіцієнт вважається прийнятним оскільки він свідчить, що компанія має достатню ліквідність для покриття своїх поточних зобов'язань.

Коефіцієнт критичної ліквідності характеризує очікувану платоспроможність підприємства через період, який дорівнює тривалості одного обороту дебіторської заборгованості

$$K_{\text{кр.лікв.}} = \frac{\text{ГКЕ} + \text{ПФІ} + \text{ДебЗ}}{\text{ПЗ}} \quad (2.7),$$

де ПФІ-поточні фінансові інвестиції, ДебЗ – дебіторська заборгованість

$$\text{ГКЕ} = 28\,895 \text{ тис. грн.}$$

$$\text{ПЗ} = 24\,206 \text{ тис. грн.}$$

$$\text{ПФІ} = 313\,583 \text{ тис. грн.}$$

$$\text{ДебЗ} = 927\,675 \text{ тис. грн.}$$

$$K_{\text{кр.лікв.}} = \frac{28\,895 + 313\,583 + 927\,675}{24\,206} = 52,41 \text{ (2020 р.)}$$

$$K_{\text{кр.лікв.}} = \frac{\text{ГКЕ} + \text{ПФІ} + \text{ДебЗ}}{\text{ПЗ}} = \frac{34207 + 0 + 3682}{107\,849} = \frac{37889}{107849} \approx 0,351 \text{ (2021 р.)}$$

$$K_{\text{кр.лікв.}} = \frac{\text{ГКЕ} + \text{ПФІ} + \text{ДебЗ}}{\text{ПЗ}} = \frac{45503 + 0 + 6834}{254589} = \frac{52337}{254589} \approx 0,206 \text{ (2022 р.)}$$

$$K_{\text{кр.лікв.}} = \frac{65957 + 0 + 6692}{124335} = \frac{72649}{124335} \approx 0,584 \text{ (2023 р.)}$$

Висновок заключається у тому, що коефіцієнт критичної ліквідності 0,351 за 2021р. нижче нормативного рівня 1,0, що свідчить про недостатній обсяг ліквідних активів для покриття поточних зобов'язань. Підприємство потенційно може відчувати ускладнення з платоспроможністю у короткостроковій перспективі, якщо не забезпечить додаткові грошові надходження або не скоротить зобов'язання.

Коефіцієнт критичної ліквідності 52,41 за 2020 р. є досить високим і перевищує 50%, а це говорить про те, що ліквідність падає і підприємство може опинитися у майбутньому під загрозою банкрутства [40].

Коефіцієнт поточної ліквідності - відображає, наскільки достатньо поточних активів для покриття поточних зобов'язань. Обчислюється як частка поточних активів до поточних зобов'язань [37].

. Коефіцієнт поточної ліквідності (коефіцієнт покриття) характеризує здатність підприємства погасити поточні зобов'язання протягом періоду, що дорівнює тривалості обороту його обігових активів.

$$K_{\text{кр.пот.лікв.}} = \frac{\text{ГКЕ} + \text{ПФІ} + \text{ДебЗ} + \text{З}}{\text{ПЗ}} \quad (2.8),$$

ГКЕ = 28 895 тис. грн.

ПЗ = 24 206 тис. грн.

ПФІ = 313 583 тис. грн.

ДебЗ = 927 675 тис. грн.

$$K_{\text{кр.лікв.}} = \frac{28\,895 + 313\,583 + 927\,675}{24\,206} = 1,269 \quad (2020 \text{ р.})$$

$$K_{\text{пот.лікв.}} = \frac{\text{ГКЕ} + \text{ПФІ} + \text{ДебЗ} + \text{З}}{\text{ПЗ}} = \frac{34207 + 0 + 3682 + 1163412}{107849} = \frac{1201301}{107849} \approx 11,14 \quad (2021 \text{ р.})$$

$$K_{\text{пот.лікв.}} = \frac{\text{ГКЕ} + \text{ПФІ} + \text{ДебЗ} + \text{З}}{\text{ПЗ}} = \frac{45503 + 0 + 6834 + 1150679}{254589} = \frac{1\,203\,016}{254\,589} \approx 4,725 \quad (2022 \text{ р.})$$

$$K_{\text{кр.пот.лікв.}} = \frac{65957 + 0 + 6692 + 1013862}{124335} = \frac{1086511}{124335} \approx 8,74 \quad (2023 \text{ р.})$$

Отже, коефіцієнт поточної ліквідності = 11,14 (2021р.) (див.табл.2.4). Це значно вище нормативного значення (1,5–2,5). Такий високий показник свідчить про надлишок поточних активів порівняно з короткостроковими зобов'язаннями.

Коефіцієнт покриття (1,269), на наш погляд, є недостатнім. Він повинен мати значення від 1,5% до 2%, що свідчило би про фінансову надійність підприємства.

Таблиця 2.4

Коефіцієнти ліквідності підприємства за 2020–2023 роки [12]

Рік	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кабс.лікв.)	Коефіцієнт критичної ліквідності (Ккр.лікв.)	Коефіцієнт поточної ліквідності (Кпот.лікв.)
020	1,19	52,41	1,269
021	0,317	0,351	11,14
022	0,179	0,206	4,725
023	0,530	0,584	8,74

Проаналізувавши показники ліквідності за 2020 - 2023 роки ми приходимо до висновку, що:

Коефіцієнт абсолютної ліквідності 2020 року був дуже високий (1,19), потім знизився нижче норми, але вже в 2023 році піднявся до 0,53, що є прийнятним. (див. табл. 2.4)

Коефіцієнт критичної ліквідності в 2020 році надзвичайно високий, що свідчить про можливі проблеми з ліквідністю (можлива загроза банкрутства). В наступні роки він значно знизився, але все ще нижче нормативного рівня 1,0.

Коефіцієнт поточної ліквідності у 2020 році був на межі норми, а в наступні роки суттєво зріс, що може свідчити про надмірний запас обігових активів.

Частка оборотних виробничих фондів у обігових коштах підприємства характеризує частку обігових коштів підприємства, розміщену в сфері виробництва продукції

$$a_{об.ф.} = \frac{В_{об.ф.}}{В_{об.к.}}$$

де: В об.ф. – вартість оборотних виробничих фондів на початок (кінець) періоду. В об.к. – вартість обігових коштів підприємства на початок (кінець) періоду. грн. Підприємство ПрАТ «Дніпроспецсталь» має наступні показники [10]:

$$В_{об.ф.} = 2\,495\,961 \text{ млн. грн.}$$

$$В_{об.к.} = 2\,138\,407 \text{ млн грн.}$$

$$a_{об.ф.} = \frac{2\,495\,961}{2\,138\,407} = 1,17$$

Оборотність активів вказує на те, скільки разів за період часу (зазвичай за рік) підприємство повертає свої активи в оборот. Висока оборотність активів свідчить про ефективне використання ресурсів підприємства.

Коефіцієнт оборотності обігових коштів відображає кількість оборотів обігових коштів за звітний період

$$K_{о.об.к.} = \frac{ЧД}{В_{об.к.}^{сер.}} \quad (2.10),$$

де В обк. сер. – середня вартість обігових коштів підприємства за звітний період грн.

$$\text{ЧД} = 7\,113\,451 \text{ млн. грн}$$

$$\text{В обк. сер.} = 6\,571\,619 \text{ млн. грн.}$$

$$K_{\text{о.об.к.}} = \frac{7\,113\,451}{6\,571\,619} = 1.081$$

Період одного обороту обігових коштів

$$T_{\text{о.об.к.}} = \frac{D_{\text{к.}}}{K_{\text{о.об.к.}}} \quad (2.11),$$

де $D_{\text{к.}}$ – кількість календарних днів у звітному періоді.

$$K_{\text{о.об.к.}} = 1,081$$

$$D_{\text{к.}} = 365$$

$$T_{\text{о.об.к.}} = \frac{365}{1,081} = 337.72$$

Коефіцієнти оборотності обігових коштів(1,081) та періоду одного обороту обігових коштів (337,72) свідчать про низьку обертаїмість обігових коштів, а період одного обороту дорівнює майже рік, що є дуже негативним явищем для підприємства.

Показники ділової активності характеризують віддачу ресурсів, що застосовуються підприємством, та ефективність використання джерел фінансування його діяльності[12].

Рентабельність обігових коштів характеризує скільки прибутку припадає на 1 грн. обігових коштів тобто відображає ефективність їх використання , формула розрахунку (2.12)

$$R_{\text{об.к.}} = \frac{\Pi_{\text{оп.}}}{V_{\text{сер.}}^{\text{об.к.}}} \quad (2.12),$$

де $\Pi_{\text{оп.}}$ –прибуток від операційної діяльності грн.

$$\text{В обк. сер.} = 6\,571\,619 \text{ млн. грн}$$

$$\Pi_{\text{оп.}} = 17\,851 \text{ тис. грн.}$$

$$R_{\text{об.к.}} = \frac{17\,851}{6\,571\,619} = 0,002$$

$R_{об.к.} = 0,002$, такий коефіцієнт рентабельності обігових коштів є дуже низьким і свідчить про неефективне використання обігових коштів. Цей коефіцієнт потребує підвищення у майбутньому.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості відображає у скільки разів чистий дохід підприємства перевищує середню дебіторську заборгованість [26]

$$K_{о.д.з.} = \frac{ЧД}{ДебЗ} \quad (2.13),$$

$$ЧД = 7\,113\,451 \text{ млн. грн}$$

$$ДебЗ = 927\,675 \text{ тис. грн.}$$

$$K_{о.д.з.} = \frac{7\,113\,451}{927\,675} = 7,66,$$

цей коефіцієнт означає, що чистий дохід підприємства перевищує середню дебіторську заборгованість у 7 разів, що вказує на те, що цей показник є високим.

Середній строк дебіторської заборгованості характеризує середній термін її погашення

$$T_{о.д.з.} = \frac{Дк}{K_{о.д.з.}} \quad (2.14),$$

$$K_{о.д.з.} = 7,662 \text{ тис. грн.}$$

$$Дк = 365 \text{ днів}$$

$$T_{о.д.з.} = \frac{365}{7,662} = 47,63 - \text{цей коефіцієнт є достатнім.}$$

Коефіцієнт оборотності власного капіталу характеризує віддачу власного капіталу підприємства, тобто визначає скільки чистої виручки припадає на одиницю власного капіталу

$$K_{о.в.к.} = \frac{ЧД}{ВК} \quad (2.15),$$

$$ЧД = 7\,113\,451 \text{ млн. грн.}$$

$$ВК = 7\,253\,907 \text{ млн. грн.}$$

$$K_{о.в.к.} = \frac{7\,113\,451}{7\,253\,907} = 0,980$$

На наш погляд, цей коефіцієнт повинен перевищувати одиницю, а у підприємства він дорівнює 0,98 , а це вказує на низьку віддачу власного капіталу підприємства.

Чистий поточний дохід (Net Present Income, NPI) - це показник, який використовується для оцінки фінансової ефективності інвестиційного проекту. Для розрахунку чистого поточного доходу необхідно врахувати суму прибутку, яку генерує проект, та відрахування витрат, пов'язаних з проектом, протягом певного періоду часу. [27].

Формула для розрахунку чистого поточного доходу:

$$NPI = \text{Прибуток} - \text{Витрати} \quad (2.23)$$

$$NPI = (- 887 843) - |142 639| = - 745 204$$

Від суми очікуваного прибутку від проекту треба відрахувати витрати, пов'язані з проектом. Результатом буде чистий поточний дохід, який вказує на прибуток або збиток, що залишається після врахування витрат. В даному випадку мова йде саме про збиток підприємства за звітний період.

Формула для розрахунку періоду окупності інвестицій (Payback Period) виглядає наступним чином:

$$\text{Період окупності} = \text{Вартість інвестицій} / \text{Чистий грошовий потік (NPI)}$$

$$\text{де: вартість інвестицій} - 142 639. \text{ NPI} = - 745 204 \quad (2.24)$$

$$142 639 : (- 745 204) = (-0,19)$$

$$\text{Payback Period} = |-0,19|$$

Період окупності (Payback Period) не може мати від'ємне значення. Цей показник вимірюється в часових одиницях (зазвичай в роках) і представляє кількість часу, необхідну для повного повернення витрат на інвестиційний проект. Звичайно, коротший період окупності вважається бажаним, оскільки означає швидше повернення витрат. Отже, від'ємне значення періоду окупності (-0,19) не є реалістичним або прийнятним результатом. Зазвичай, період окупності виражається в позитивних числах, що відповідають кількості років, необхідних для повернення витрат на проект.

Показники рентабельності є відносними характеристиками ефективності діяльності підприємства. Вони відображають ступінь ефективності використання ресурсів і можуть допомогти в оцінці фінансової стійкості та прибутковості підприємства. До таких показників належать[19]:

1.Рентабельність активів (ROA) - відношення чистого прибутку до загальної суми активів підприємства, що вказує, скільки кожен долар активів приносить прибутку [24]. $ROA = \frac{-887\,843}{(4\,504\,294 + 2\,138\,407)} = -0,13$

Чистий збиток = прибуток склав (- 887 843 тис.грн.) Замість прибутку підприємство має збиток, тому цей коефіцієнт (-0,13) є від'ємним і потребує значного покращення в майбутньому. Тому й рентабельність активів є дуже низькою.

2.Рентабельність власного капіталу (ROE) - відношення чистого прибутку до власного капіталу підприємства, що вказує, яку частину прибутку отримує кожен долар вкладеного власного капіталу. $ROE = \frac{-887\,843}{328\,890} = -2,70$

Збиток, замість чистого прибутку негативно впливає на цей коефіцієнт (-2,70), тому рентабельність власного капіталу має від'ємне значення і потребує значного підвищення.

3.Відносна рентабельність продукції (gross margin) - відношення валової прибутковості до виручки від реалізації продукції, що вказує на ефективність виробництва та збуту продукції[16]. $gross\ margin = \frac{541\,832}{7\,113\,451} = 0,076$

Цей коефіцієнт вказує на низку ефективність виробництва та збуту продукції і потребує покращення.

4.Чиста рентабельність (net margin) - відношення чистого прибутку до виручки від реалізації продукції, що вказує на ефективність управління витратами та виробництвом продукції. $net\ margin = \frac{-887\,843}{7\,113\,451} = -0,12$

Коефіцієнт чистої рентабельності (-0,12) є також дуже низьким.

5.Рентабельність обороту (ROS) - відношення чистого прибутку до виручки від реалізації продукції, що вказує на ефективність використання активів підприємства для генерації прибутку[17].

$$ROS = \frac{-887\,843}{7\,113\,451} \times 100\% = -12\%$$

Рентабельність обороту -12% є занадто низькою.

Загальний рівень рентабельності підприємства показує скільки прибутку від звичайної діяльності припадає на одиницю загальної виробничої собівартості продукції

$$R_{\text{заг}} = \frac{P_{\text{зв.д.}}}{C} \times 100\% \quad (2.18),$$

де С – загальна виробнича собівартість продукції

П зв. д. = - 887 843 тис. грн.

С = 7 815 501 млн.грн.

$$R_{\text{заг.}} = \frac{-887\,843}{7\,815\,501} * 100\% = -1,13\%$$

або показує скільки прибутку від звичайної діяльності припадає на загальна виробнича собівартість продукції

$$R_{\text{заг}} = \frac{P_{\text{зв.д.}}}{B_{\text{сер.}}^{\text{оф.}} + B_{\text{сер.}}^{\text{об.ф.}}} \times 100\% \quad (2.19),$$

П зв. д. = - 887 843 тис. грн.

В об.ф. сер.= 2 495 961 млн. грн.

В оф. сер. = 6 642 701 млн.грн.

$$R_{\text{заг}} = \frac{-887\,843}{6\,642\,701 + 2\,495\,961} \times 100\% = -9,7\%$$

Обидва коефіцієнти, загальна виробнича собівартість продукції(- 1,13%) та загальна виробнича собівартість продукції(-9,7%) свідчать про низкий загальний рівень рентабельності підприємства.

Рентабельність продукції показує скільки прибутку від звичайної діяльності припадає на одиницю повної собівартості товарної (реалізованої) продукції

$$R_{\text{пр.}} = \frac{P_{\text{зв.д.}}}{C_{\text{т}}} * 100\% \quad (2.20),$$

Де С_т – повна собівартість товарної (реалізованої) продукції грн.

П зв. д. = - 887 843 тис. грн

С_т = 6 571 619 млн. грн.

$$R_{\text{пр.}} = \frac{-887\,843}{6\,571\,619} * 100\% = -13,5\%$$

або показує скільки прибутку від звичайної діяльності припадає на одиницю вартості реалізованої продукції

$$R_{\text{пр.}} = \frac{\text{Пзв.д.}}{Q_p} 100\% \quad (2.21),$$

де Q_p – обсяг реалізованої продукції грн.

П зв. д. == - 887 843 тис. грн

$Q_p = 150\,634$ тис. грн.

$$R_{\text{пр.}} = \frac{-887\,843}{150\,634} \times 100\% = -5,89\%$$

Обидва коефіцієнта рентабельності продукції (- 13,5% та -5,89%) мають низьке від'ємне значення.

Формула рентабельності капіталу може бути різною, оскільки існує кілька методів розрахунку цього показника. Однак, основною формулою рентабельності капіталу є наступна:

Рентабельність капіталу = (Чистий прибуток / Загальний капітал) x 100 %
(2.21), де: чистий прибуток - прибуток після оподаткування та інших витрат.

Загальний капітал - сума всього вкладеного капіталу, яка включає в себе власний капітал (328 890) та залучений зовнішній капітал (1 261 075) (2.22). Для розрахунку рентабельності капіталу потрібно використовувати чистий прибуток, а не чистий збиток.

$$R_{\text{кап.}} = \frac{-887\,843}{328890 + 1261075} \times 100\% = -56\%$$

Якщо у нас є чистий збиток (- 887 843) тис. грн., то рентабельність капіталу буде від'ємною (-56%), що може свідчити про нерентабельну діяльність підприємства.

Вартість активів включає загальну вартість активів компанії, яка може включати основний капітал, запаси, нерухомість, обладнання, інтелектуальну власність та інші активи.

Прибуток може бути вимірний як чистий прибуток, операційний прибуток або інший показник доходу. Формула для розрахунку співвідношення вартості активів до прибутку така [27]:

$$\text{Asset-to-Income Ratio} = \text{Вартість активів} / \text{Прибуток} \quad (2.23)$$

$$\text{Asset-to-Income Ratio} = (4\,504\,294 + 2\,138\,407) / (-887\,843) = -7.48$$

Негативне значення коефіцієнту (- 7.48) вказує на збитковість генерації прибутку.

Варто врахувати, що цей показник може бути залежний від галузі та конкретних особливостей компанії. Для порівняння результатів рекомендується використовувати аналіз співвідношень вартості активів до прибутку в межах однієї галузі або порівнювати зі стандартами галузі. Зазначені зміни в фінансових показниках обумовлені зниженням цін на готову продукцію, зміною структури реалізації по групах марок сталі, зменшенням експорту та зменшенням кількості замовлень від покупців. Підсумовуючи та узагальнюючи всі показники рентабельності ROA, ROE, ROS, ROI, gross margin, net margin , Asset-to-Income Ratio, чистий поточний дохід (Net Present Income, NPI) та інші, можна зробити висновок про те, що всі вони мають від'ємний характер, тому і їх негативне значення вказує на збитковість та незадовільний фінансово-економічний стан підприємства, на що звертається увага в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Показники оцінки ефективності фінансових результатів

№	Показник	Значення показника
---	----------	--------------------

1.	Показники рентабельності підприємства	ROA = - 0,13 ROE = - 2,70 ROS = - 12% ROI = - 6,22% негативне значення вказує на збитковість
2.	Період окупності інвестицій	Payback Period = -0,19 Значення не є реалістичним
3.	Чистий поточний дохід	NPI = -745 204
4.	Рентабельність капіталу	$R_{\text{кап.}} = - 56\%$ Рентабельність капіталу буде від'ємною
5.	Співвідношення вартості активів до прибутку	Asset-to-Income Ratio = - 7.48

**Джерело:* складено автором самостійно

2.3 Оцінка показників та стану використання основних засобів підприємства

З метою підвищення ефективності виробництва підприємство здійснило наступний комплекс робіт протягом 2020р., пов'язаних з оновленням основних фондів виробництва. [12]. Було завершено часткову модернізацію радіально-ковальної машини РКМ 1000; були придбані еталони температури (трубчата піч СУОЛ); прилад радіаційного контролю МКС; кранові ваги для СПЦ-3; рентгено-флуорисцентний спектрометр Niton XL 3t-800; траверс для розвантажування морських 20-ти футових контейнерів; 15 тонні електронні кранові ваги для зважування феросплавів у ЦПВ; було завершено заміну циркуляційного насосу типу 10 НКУ-7-2 на АКО 500, 2УХЛ4 контуру охолодження конвертера ГКР, тощо [12]. Протягом 2020 р. підприємство здійснило модернізацію та реконструкцію існуючих основних засобів, а також придбало нові основні засоби на загальну суму 142 639 тис. грн. (для порівняння у 2019р.на 92 277 тис. грн.). Витрати на придбання необоротних активів у процесі інвестиційної діяльності підприємства склали 59 220 тис. грн. (у 2019 р.: 46 320 тис. грн) [12]. Такі інвестиції в основний капітал вважаються тактичними, спрямованими на модернізацію різного технологічного устаткування, на відміну від стратегічних, які спрямовуються в один єдиний проект [26].

У попередні періоди основні виробничі засоби «Дніпроспецстали» працювали нестабільно, інвестиції мали точковий характер і не набули стратегічного значення, проте деякі інвестиції у модернізацію основних фондів все-таки надходили. У 2012 році був введений у експлуатацію учасок з виробництва феромолібдена у сталеплаваильному цеху №2. У 2015 році було побудовано учасок зберігання кисню, обладнання орендовано у ПАО«Лінде Газ Україна» [45]. У 2017 р. «Дніпроспецсталь» виконала вимоги державних стандартів України, щодо технічних параметрів чорнових вісей для локомотивів рухомова складу, тим самим отримав можливість виробництва нової продукції для залізних дорог України. У цьому ж році завод почав роботу у Китаї через агентів розподілених по територіальному принципу. Раніше він працював під брендом інших компаній. У 2018 р. рівень завантаження

сталеплавильних потужностей склав лише 26,9 %. Після введення високого мита з боку США у 2018 році «Дніпроспецсталь» почав працювати на ринках Канади та Індії. У першій півріччі 2019 року завод знизив виробництво сталі на 15,8 %. Таким чином, залучень стратегічних інвестицій у основні засоби після 2019 року майже не відбувалось.

Використання основних виробничих засобів, а також їх стан є важливим фактором підвищення ефективності у діяльності підприємства. Тому на підприємстві повинно важливе значення надаватися як систематичному оцінюванню стану основних засобів, так і аналізу ефективності їх використання.

З метою оцінювання стану та ефективності використання основних засобів застосовуються показники, які характеризують обсяг основних засобів, темпи їх зростання за відповідні періоди, співвідношення окремих груп у загальній вартості фондів, допомагають визначити активну частину фондів, причини зміни їх обсягів і структури, шляхи їх поліпшення [37].

До загальних показників, які характеризують ефективність використання основних засобів виробництва належать: фондомісткість, фондівіддіча, фондоозброєність, рентабельність основних засобів. Показником найбільш загальним, котрий характеризує ефективність використання основних засобів, є фондівіддача [42].

Стан основних виробничих фондів характеризують через такі коефіцієнти: зносу основних засобів, оновлення, придатності, вибуття (приросту) основних виробничих фондів [40]. Вони представлені у таблиці 2.1. Розрахуємо ці показники по відношенню до ПрАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. А. М. Кузьміна».

Фондовіддача - показує скільки продукції (послуг) виробляється на одну гривню основних виробничих засобів (ОЗ).

$$\text{Фондовіддача} = \frac{\text{Обсяг продукції (виручка)}}{\text{Середньорічна вартість основних засобів}} \quad (2.24)$$

Середньорічної вартості основних засобів використовується для визначення середньої вартості основних засобів, яка була у підприємства протягом року з урахуванням введення та вибуття активів, а спрощена

формула (без урахування введення/вибуття):

$$\text{Середньорічна вартість ОЗ} = \frac{\text{Вартість на початок року} + \text{Вартість на кінець року}}{2} \quad (2.25)$$

$$\text{Середньорічна вартість ОЗ} = \frac{5.117\ 180 + 5.207\ 264}{2} = 5.162\ 222 \text{ грн., звідси}$$

$$\text{Фондовіддача} = \frac{7.113\ 451}{5.162\ 222} = 1,38 \text{ грн.}$$

Фондомісткість - показує, скільки основних засобів потрібно для виробництва одиниці продукції. Є оберненою до фондovіддачі.

$$\text{Фондомісткість} = \frac{\text{Середньорічна вартість основних засобів}}{\text{Обсяг продукції (виручка)}} = \frac{5.162\ 222}{7.113\ 451} = 0,72 \text{ грн.} \quad (2.26)$$

. Фондоозброєність праці - показує, скільки основних засобів припадає на одного працівника.

$$\text{Фондоозброєність} = \frac{\text{Середньорічна вартість основних засобів}}{\text{Середньооблікова чисельність працівників}} = \frac{5.162\ 222}{4\ 665} = 1106,58 \text{ грн.} \quad (2.27)$$

Рентабельність основних засобів - показує, скільки прибутку отримано з кожної гривні, вкладеної в основні засоби (ОЗ).

$$\text{Рентабельність ОЗ} = \frac{\text{Прибуток (балансовий або чистий)}}{\text{Середньорічна вартість основних засобів}} \times 100\% \quad (2.28)$$

$$\text{Рентабельність ОЗ} = \frac{-887\ 843}{5\ 162\ 222} \times 100\% = -17,19 \%$$

Оцінюючи ефективність використання основних засобів, можна сказати, що "гарними" для підприємства є ті показники, які свідчать про високу ефективність та рентабельність використання ресурсів. Чим вище фондovіддача, тим краще. Висока фондovіддача означає, що підприємство отримує більше продукції або доходу з кожної гривні, вкладеної в основні засоби. На підприємстві фондovіддача становить 1,38 грн. Фондомісткість підприємства становить 0,72 грн. Чим нижче фондovіддача, тим краще для підприємства. Менша фондovіддача свідчить про те, що підприємство витрачає менше основних засобів на виробництво одиниці продукції. Дану фондovіддачу не можна вважати низькою, тому, що сума у 0,72 грн. є досить

високою. Фондоозброєність ПрАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» становить на даний момент 1106.58 грн. Висока фондоозброєність вказує на те, скільки техніки/обладнання припадає на одного працівника, що може свідчити про автоматизацію та технічний розвиток. При цьому важливо також враховувати продуктивність праці.

Фондоозброєність у 1106,58 грн. не може вважатися занадто високою для металургійної промисловості, тому, що на заводі існує ще багато виробництв, які ще не є автоматизованими. Часто робітники займаються ручною роботою, наприклад зачисткою поверхні метала після віджигу.

Рентабельність основних засобів показує, скільки прибутку приносить кожна вкладена гривня в основні засоби. Чим більше приносить кожна гривня, тим вигідніше працює підприємство. У даному випадку вона становить - 17,19%. Тому про позитивну динаміку рентабельності основних засобів мови не може йти. Це пов'язано з тим, що замість прибутку підприємство має збитки за 2020 рік у сумі – 887 843 грн. У 2021 році збиток становив - 461,023,000 грн. Ці дані свідчать про зменшення чистого збитку підприємства на 48,1% порівняно з 2020 роком, коли збиток становив 887,843,000 грн. Тут треба підкреслити, що рентабельності зі знаком «мінус» не існує.

У підсумку, можна констатувати, що такі загальні коефіцієнти основних виробничих фондів, які їх характеризують, а саме: фондівіддачі, фондомісткості, фондоозброєності та рентабельності є низькими або навіть відсутні взагалі, як наприклад рентабельність основних засобів, тому й ефективність як фактор підвищення діяльності підприємства, хоч і має важливе значення, знаходиться на низькому рівні [41].

Таблиця 2.6

Показники стану та ефективного використання основних засобів

Показник	Значення	Характеристика
Загальні показники ефективності використання основних засобів		
Фондовіддача	1,38 грн	Показує скільки продукції (послуг) виробляється на одну гривню основних виробничих засобів (ОЗ).
Фондомісткість	0,72 грн	Показує, скільки основних засобів потрібно для виробництва одиниці продукції. Є оберненою до фондovіддачі.
Фондоозброєність праці	1106,58 грн.	Показує, скільки основних засобів припадає на одного працівника.
Рентабельність основних засобів -	-17,19 %	Показує, скільки прибутку отримано з кожної гривні, вкладеної в основні засоби (ОЗ).
Показники оцінки стану основних засобів		
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,167	Характеризує ступінь зносу основних засобів підприємства
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,83	Характеризує незношену частку основних засобів підприємства
Коефіцієнт оновлення основних засобів	1,54	Характеризує ступінь фізичного оновлення основних засобів підприємства
Частка основних засобів у активах підприємства	0,76	Характеризує ступінь фізичного оновлення основних засобів підприємства

**Джерело:* складено автором самостійно

Для аналізу ефективності використання основного капіталу ПрАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» розглянемо також ще ряд додаткових показників, які впливають на стан основних фондів підприємства, наприклад частку основних засобів виробництва у активах підприємства.

Частка основних засобів у активах підприємства характеризує частку коштів, що інвестована в основні засоби підприємства

$$a_{0,3} = \frac{B_{\text{поч.}} - C_{\text{зн.}}}{A} = \frac{B_{\text{зал.}}}{A}, \quad (2.28),$$

де: В поч. , В зал. – відповідно початкова та залишкова вартість основних засобів на початок (кінець) періоду.грн., С зн. – сума накопиченого зносу на

початок (кінець) періоду. грн., А- вартість активів на початок (кінець) періоду. грн. Цей показник на підприємстві становить:

$$В \text{ поч.} = 4\,671\,081 \text{ млн. грн.}$$

$$С \text{ зн.} = 780\,274 \text{ тис. грн.}$$

$$А = 5\,117\,180 \text{ млн. грн.}$$

$$a_{\text{оз.}} = \frac{4\,671\,081 - 780\,274}{5\,117\,180} = \frac{3\,890\,807}{5\,117\,180} = 0,76$$

Коефіцієнт частки основних засобів у активах підприємства 0,76 є недостатнім для функціонування підприємства.

Коефіцієнт зносу основних засобів характеризує ступінь зносу основних засобів підприємства

$$K_{\text{зн}} = \frac{C_{\text{зн.}}}{В_{\text{поч.}}} \quad (2.29),$$

$$С \text{ зн.} = 780\,274 \text{ тис. грн.}; \quad В \text{ поч.} = 4\,671\,081 \text{ млн. грн.}$$

$$K_{\text{зн}} = \frac{780\,274}{4\,671\,081} = 0,167$$

Значення коефіцієнта зносу основних засобів (0,167) за один 2020 рік слід вважати збалансованим та достатнім також, як і коефіцієнт придатності основних засобів 0,83.

Коефіцієнт придатності основних засобів характеризує незношену частку основних засобів підприємства [10].

$$K_{\text{прид.}} = \frac{В_{\text{зал.}}}{В_{\text{поч.}}} \quad (2.30),$$

$$В \text{ зал.} = 3\,890\,807 \text{ млн. грн.}; \quad В \text{ поч.} = 4\,671\,081 \text{ млн. грн.}$$

$$K_{\text{прид.}} = \frac{3\,890\,807}{4\,671\,081} = 0,83$$

Коефіцієнт оновлення основних засобів характеризує ступінь фізичного оновлення основних засобів підприємства

$$K_{\text{оновл.}} = \frac{В_{\text{введ.}}}{В_{\text{поч.}}^{\text{к.р.}}} \quad (2.31),$$

де: В введ. – вартість основних засобів, що надійшли протягом звітнього періоду, грн., В к.р. поч. – початкова вартість основних засобів на кінець періоду, грн. Цей коефіцієнт дорівнює 1,54.

В введ. = 142 639 тис. грн., В к.р. поч = 92 277 тис. грн.

$$K_{\text{оновл.}} = \frac{142\,639}{92\,277} = 1,54$$

Висновки до розділу 2

Одним з найбільш використовуваних методів для оцінки фінансового стану є фінансовий аналіз, який дозволяє оцінити фінансові результати, платоспроможність та стійкість підприємства.

В результаті дослідження було встановлено, що для оцінки ефективності управління основними засобами можуть використовуватись різні методи та показники, серед яких можна виділити показники рентабельності, період окупності інвестицій, чистий поточний дохід, тощо. Показники фінансової стійкості допомагають визначити його здатність виконувати свої зобов'язання перед кредиторами. Показники ліквідності відображають його здатність вчасно погасити свої зобов'язання. Показники рентабельності відображають ступінь ефективності використання ресурсів.

В результаті аналізу ми робимо висновок про те, що дохід ПрАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. А. М. Кузьміна» від реалізації металопродукції у 2020 році склав 7 113 451 тис. грн, що на 14,1% менше, ніж у 2019 році. Чистий збиток склав - 887 843 тис. грн, що є негативним показником порівняно з позитивним показником чистого прибутку у 2019 році. Обсяг експорту зменшившись на 5,6%. Внаслідок девальвації гривні щодо іноземних валют підприємство отримало чистий збиток від курсових різниць у розмірі 697 375 тис. грн.

Фінансовий аналіз різних показників та коефіцієнтів, проведених у дипломній роботі, показав їх низьку оцінку, що негативно впливає на управління основними засобами ПрАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. А. М. Кузьміна».

Зазначені зміни в фінансових показниках обумовлені зниженням цін на готову продукцію, зміною структури реалізації по групах марок сталі, зменшенням експорту та зменшенням кількості замовлень від покупців.

Підсумовуючи та узагальнюючи всі показники рентабельності ROA, ROE, ROS, ROI, gross margin, net margin, Asset-to-Income Ratio, чистий поточний дохід (Net Present Income, NPI) та інші, можна зробити висновок про те, що всі вони мають від'ємний характер, тому і їх негативне значення вказує на збитковість та незадовільний фінансово-економічний стан підприємства, на що звертається увага в таблиці 2.1.

Було встановлено, що період окупності (Payback Period) не може мати від'ємне значення, тому від'ємне значення періоду окупності (-0,19) не є реалістичним або прийнятним результатом.

У дослідженні було підкреслено, що більшість коефіцієнтів має негативне значення і це зрозуміло, тому що підприємство працює з неповним завантаженням основних фондів, починаючи з 2019 року і ця тенденція продовжується і в наш час. Частка оборотних виробничих фондів у обігових коштах підприємства у 1,17 свідчить про низьку оборотність капіталу на протязі року. Коефіцієнти оборотності обігових коштів(1,081) та період одного обороту обігових коштів (337,72) свідчать про низьку оборотність обігових коштів, а період одного обороту дорівнює майже рік, що є дуже негативним явищем для підприємства. Коефіцієнт оборотності власного капіталу у 0,98 свідчить про низьку оборотність власного капіталу, тому що насправді він повинен перевищувати одиницю. Коефіцієнт абсолютної ліквідності 1,19 вважається прийнятним оскільки він свідчить, що компанія має достатню ліквідність для покриття своїх поточних зобов'язань, тоді як коефіцієнти поточної та критичної ліквідності є недостатніми. Чистий поточний дохід у -745 204 грн, який використовується для оцінки фінансової ефективності інвестиційного проекту є збитковим, тому що підприємство зазнає збиток за звітний період.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності 0,179 за 2022 р. є нижче нормативного рівня (0,2–0,5). Коефіцієнт абсолютної ліквідності 0,317 за 2021р. має достатній рівень ліквідності, тому не має критичної загрози щодо сплати короткострокових боргів. Коефіцієнт критичної ліквідності 0,351 за 2021р. нижче нормативного рівня 1,0, що свідчить про недостатній обсяг ліквідних активів для покриття поточних зобов'язань. Коефіцієнт критичної ліквідності 52,41 за 2020 р. є досить високим і перевищує 50%, а це говорить про те, що ліквідність падає і підприємство може опинитися у майбутньому під загрозою банкрутства. Коефіцієнт поточної ліквідності 11,14 за 2021р., що є значно вище нормативного значення (1,5–2,5). Такий високий показник свідчить про надлишок поточних активів порівняно з короткостроковими зобов'язаннями.

Проаналізувавши показники ліквідності за 2020 - 2023 роки ми приходимо до висновку, що: коефіцієнт абсолютної ліквідності 2020 року був дуже високий (1,19), потім знизився нижче норми, але вже в 2023 році піднявся до 0,53, що є прийнятним. Коефіцієнт критичної ліквідності в 2020 році надзвичайно високий, що свідчить про можливі проблеми з ліквідністю (можлива загроза банкрутства). В наступні роки він значно знизився, але все ще нижче нормативного рівня 1,0. Коефіцієнт поточної ліквідності у 2020 році був на межі норми, а в наступні роки суттєво зріс, що може свідчити про надмірний запас обігових активів.

Лише коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, який дорівнює 7,66, є високим показником, тому, що чистий дохід підприємства перевищує середню дебіторську заборгованість у 7 разів.

Коефіцієнт частки основних засобів у активах підприємства 0,76 є недостатнім для ефективного функціонування підприємства. Значення коефіцієнта зносу основних засобів (0,167) за один 2020 рік слід вважати збалансованим та достатнім також, як і коефіцієнт придатності основних засобів 0,83, проте коефіцієнт оновлення основних засобів має дуже маленьке значення (1,56), а це свідчить про дуже повільне та недостатнє оновлення технологічних ліній підприємства як і усій металургійної галузі України.

Коефіцієнт покриття (1,269), на наш погляд, є недостатнім. Він повинен мати значення від 1,5% до 2%, що свідчить про фінансову надійність підприємства. Коефіцієнт рентабельності обігових коштів 0,002 є дуже низьким і свідчить про неефективне використання обігових коштів. Цей коефіцієнт потребує підвищення.

Коефіцієнт покриття (1,269), на наш погляд, є недостатнім. Він повинен мати значення від 1,5% до 2%, що свідчило би про фінансову надійність підприємства.

У підсумку, можна констатувати, що такі загальні коефіцієнти основних виробничих фондів, які їх характеризують, а саме: фондвіддачі, фондомісткості, фондоозброєності та рентабельності є низькими або навіть відсутні взагалі, як наприклад рентабельність основних засобів, тому й ефективність як фактор підвищення діяльності підприємства, хоч і має важливе значення, знаходиться на низькому рівні. Фондовіддача становить 1,34 грн. і є недостатньою для відновлення основного капіталу. Фондоозброєність у 1106,58 грн. не може вважатися занадто високою для металургійної промисловості. Фондомісткість підприємства становить 0,72 грн. Чим нижче фондомісткість, тим краще для підприємства. Дану фондомісткість не можна вважати низькою, тому, що сума у 0,72 грн. є досить високою для цього показника.

Встановлено, що без позитивних показників рентабельності неможливо говорити про ефективне управління основними засобами виробництва на підприємстві. Це пов'язано з тим, що замість прибутку підприємство має збитки за 2020 рік у сумі – 887 843 грн.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИВАННЯ В ОСНОВНИЙ КАПІТАЛ ПРАТ «ЕЛЕКТРОМЕТАЛУРГІЙНИЙ ЗАВОД «ДНІПРОСПЕЦСТАЛЬ» ім. А.М. КУЗЬМІНА

3.1 Оптимізація структури основних засобів металургійного підприємства ПрАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. А.М. Кузьміна

Оптимізація структури основних засобів металургійного підприємства — це процес раціонального формування, оновлення та використання виробничих потужностей, що забезпечують ефективне функціонування підприємства, зниження витрат і підвищення конкурентоспроможності [29].

Основними фондами підприємства є доменні, мартенівські та електроплавильні печі, прокатні стани, термічне та механообробне обладнання. Сучасний стан структури основних засобів та аналіз структури основних засобів підприємства свідчить, що близько 70% основних фондів — це технологічне обладнання. Значна частина обладнання має високий ступінь зносу (понад 60%). Частка активної частини основних засобів (машини, механізми) значно переважає пасивну, однак ефективність їх використання низька. Спостерігається нерівномірне завантаження окремих агрегатів, що спричиняє простой.

Основні проблеми у структурі основних засобів — це застаріле обладнання: електропечі та прокатні стани вимагають модернізації. Низька енергоефективність старих печей. Високі витрати на обслуговування та ремонт.

Недостатнє використання автоматизованих та цифрових технологій. Наявність малоефективного допоміжного обладнання. Оптимізація структури основних засобів виробництва металургійного підприємства — це процес удосконалення співвідношення та ефективного використання різних видів

основних засобів (будівель, машин, обладнання, інструментів тощо) з метою підвищення продуктивності, зниження витрат і забезпечення сталого розвитку підприємства.

Метою оптимізації є підвищення фондівдачі — ефективності використання кожної гривні, вкладеної в основні засоби, зниження зносу та витрат на обслуговування, модернізація або заміна застарілого обладнання, усунення надлишкових чи неефективних активів, поліпшення екологічності та енергоефективності виробництва [55].

Методами оптимізації є наступні:

- Технічне переоснащення – впровадження нових технологій і сучасного обладнання.
- Реконструкція та модернізація цехів і агрегатів.
- Аналіз та перегляд структури активів – зменшення частки малоефективного або непрофільного майна [56].
- Лізинг або аутсорсинг обладнання замість придбання надлишкових потужностей.

У металургії велике значення має співвідношення між основним технологічним обладнанням (печі, стани) та допоміжними засобами (кранове обладнання, транспорт). Якщо в структурі надто велика частка старих печей із низьким ККД, це гальмує ефективність виробництва. Оптимізація може передбачати:

- виведення з експлуатації застарілих агрегатів;
- встановлення сучасних індукційних або електродугових печей;
- впровадження автоматизованих систем управління.

Результатами оптимізації є наступними: підвищення продуктивності праці; скорочення виробничих витрат; зростання конкурентоспроможності продукції; збільшення рентабельності основних засобів. Як ми вже про це згадували у першому розділі, на металургійному підприємстві структура основних засобів зазвичай поділяється на такі групи: будівлі та споруди, машини та обладнання (доменні печі, прокатні стани, крани), транспортні

засоби (цеховий транспорт, залізничні платформи), інструменти, пристрої, інші основні засоби (див. табл. 3.1)

Таблиця 3.1

Структура основних засобів підприємства

Категорія основних засобів	Частка у загальній структурі, %
Будівлі та споруди	~35%
Машини та обладнання (активна частина)	~50%
Транспортні засоби	~7%
Інструменти, пристрої, інвентар	~5%
Інші	~3%

Цілями оптимізації є підвищення ефективності використання наявних потужностей, зменшення енергоспоживання та експлуатаційних витрат, скорочення амортизаційних витрат, забезпечення гнучкості виробництва, підготовка до технологічної модернізації. Підприємство має багато проблем: високий рівень фізичного та морального зносу обладнання (більше 60% активної частини — застаріле), нерівномірне завантаження основних засобів у цехах, наявність надлишкових, неефективно використовуваних площ, високі витрати на утримання допоміжної інфраструктури [50].

Основними напрямки оптимізації є наступні:

- Аналіз ефективності;
- Визначення коефіцієнтів зносу, завантаження обладнання, простоїв;
- Оновлення та модернізація, заміна застарілих доменних печей на енергоефективні, модернізація систем подачі сировини; закриття малозавантажених допоміжних цехів та концентрація виробництва на ключових ділянках, оптимізація розміщення обладнання з метою скорочення логістичних витрат усередині підприємства. Встановлення нових станів гарячого прокату з автоматизованим керуванням.

- Вибраковка непотрібного майна, продаж/списання нерентабельного або незадіяного обладнання;
- Реорганізація структури, консолідація підрозділів, перерозподіл техніки між цехами;
- Автоматизація і цифровізація, встановлення систем моніторингу обладнання, впровадження ERP, тобто подальше впровадження та засвоєння ситеми SAP/R3, яка була встановлена раніше і вже працює на підприємстві на протязі 18 років;
- Залучення аутсорсингу, передача неосновних активів (транспорт, охорона) зовнішнім підрядникам[49].

На металургійному підприємстві ПрАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. А.М. Кузьміна високий рівень зносу прокатного стану (75%), тому бувають часті зупинки. Рішенням цієї проблеми буде заміна обладнання на сучасний прокатний комплекс з автоматизованим управлінням. Як результат відбудеться зростання продуктивності на 20%, зменшення енергоспоживання на 15%. Оптимізація структури основних засобів у металургії — це не лише технічне оновлення, а комплексне стратегічне рішення, яке враховує економічні, технологічні та організаційні чинники. Вона є основою для підвищення ефективності всього підприємства. Ключові показники для оцінки оптимізації є: фондovіддача (виручка / середньорічна вартість основних засобів), яку потрібно збільшити, коефіцієнт використання обладнання, рівень зносу основних засобів, рентабельність основних засобів, частка активної частини у загальній структурі, які будуть розглянуті більш детально у наступному розділі. Орієнтований прогноз оцінки ефективності оптимізації повинен мати наступні показники (див.табл.3.1) ПрАТ «Дніпроспецсталь» має значний потенціал для підвищення ефективності через оновлення і реструктуризацію основних засобів. Оптимізація має відбуватись у рамках загальної стратегії інноваційного розвитку, із залученням інвестицій та державної підтримки (як об'єкта стратегічного значення для України) [26].

Таблиця 3.2

Оцінка ефективності оптимізації (орієнтовно)

Показник	До оптимізації	Після оптимізації (прогноз)
Фондовіддача	1,8	2,4
Коефіцієнт зносу основних засобів	65%	50%
Частка активної частини ОЗ	50%	60–65%
Частка простою обладнання	$\sim 12\% \leq 5\%$	

**Джерело:* складено автором самостійно

Оптимізація структури основних засобів виробництва металургійного підприємства – це процес удосконалення співвідношення та ефективного використання різних видів основних засобів (будівель, машин, обладнання, інструментів тощо) з метою підвищення продуктивності, зниження витрат і забезпечення сталого розвитку підприємства.

Шляхами оптимізації виступають: технічна модернізація, заміна застарілих мартенівських печей на електродугові з системами вторинної металургії, встановлення сучасних вакуумно-дугових печей для спеціальних марок сталі, раціоналізація структури, скорочення надлишкового допоміжного обладнання, перерозподіл ресурсів між цехами для забезпечення рівномірного навантаження, впровадження енергозберігаючих технологій, використання теплообміну для обігріву приміщень і повторного використання енергії, Установка сучасних частотних перетворювачів для економії електроенергії, оцифрування і автоматизація, впровадження ERP-системи для управління технічним обслуговуванням, застосування цифрового моніторингу стану обладнання (технологія Predictive Maintenance).

Очікувані результати оптимізації: підвищення фондовіддачі на 15–20%, зменшення витрат на ремонт і обслуговування до 25%, Зниження частки зношених основних засобів, підвищення продуктивності праці та скорочення

енерговитрат, Аналіз та перегляд структури активів – зменшення частки малоефективного або непрофільного майна. Лізинг або аутсорсинг обладнання замість придбання надлишкових потужностей.

3.2 Оптимізація політики управління основними засобами підприємства

Використання основних виробничих засобів, а також їх стан є важливим фактором підвищення ефективності у діяльності підприємства. З цією метою підприємства повинні систематично оцінювати стан основних засобів та проводити аналіз ефективності їх використання [30]. З метою оцінювання стану та ефективності використання основних засобів застосовуються показники, які характеризують обсяг основних засобів, темпи їх зростання за відповідні періоди, співвідношення окремих груп узагальній вартості фондів, допомагають визначити активну частину фондів, причини зміни їх обсягів.

Як відомо, до загальних показників, які характеризують ефективність використання основних засобів виробництва належать: фондомісткість, фондодіддача, фондоозброєність, рентабельність основних засобів. На рентабельність основного капіталу впливають наступні фактори: рентабельність товарної продукції, величина витрат на одну гривну товарної продукції; фондодіддача; коефіцієнт структури операційних необоротних активів; коефіцієнт структури основного капіталу[30].

У роботі було виокремлено, що такі загальні коефіцієнти основних виробничих фондів, які їх характеризують, а саме: фондодіддачі, фондомісткості, фондоозброєності та рентабельності є низькими або навіть відсутні взагалі, як наприклад рентабельність основних засобів, яка є від'ємною величиною, тому й ефективність як фактор підвищення діяльності підприємства знаходиться на низькому рівні [31]. Коефіцієнт рентабельності основних засобів є дуже низьким і свідчить про неефективне використання основних засобів. Цей коефіцієнт не повинен мати від'ємного значення взагалі.

Фондодіддача, як один із основних показників ефективності інвестування коштів в основний капітал є недостатньою для відновлення основного капіталу. Коефіцієнт фондодіддачі є нижчим порівняно з показниками попередніх років. Це може свідчити про зниження ефективності використання

основних засобів. Для забезпечення простого відтворення основного капіталу (тобто заміни зношених засобів без розширення виробництва) необхідно, щоб доходи покривали витрати на амортизацію та оновлення обладнання. Якщо врахувати, що в попередні роки підприємство досягало вищих показників фондівіддачі, то цей коефіцієнт у поточному році аналізу є недостатнім для повноцінного відновлення основного капіталу, особливо в умовах інфляції та зростання цін на обладнання. Низький коефіцієнт віддачі основних засобів для ПрАТ «Дніпроспецсталь» свідчить про певне зниження ефективності використання основних фондів порівняно з попередніми роками [56].

Згідно з даними, у 2023 році фондівіддача ПрАТ «Дніпроспецсталь», зросла по відношенню до 2022 році на 0,18 грн., що свідчить про позитивну динаміку ефективності використання основних фондів.

У металургійній промисловості України спостерігається високий рівень зносу основних засобів. Згідно з даними, станом на 2018 рік, коефіцієнт зношеності в металургійній галузі становив 68,9%, що свідчить про значну частку застарілого обладнання. Металургійна промисловість потребує «важких» та довгострокових інвестицій. У таких умовах, низька фондоозброєність ПрАТ «Дніпроспецсталь» є недостатньою для забезпечення ефективного відновлення основних засобів. Це може призводити до зниження продуктивності праці, збільшення витрат на обслуговування застарілого обладнання та зниження конкурентоспроможності підприємства. Коефіцієнт фондівіддачі є недостатнім для ефективного відновлення основних засобів. Для забезпечення стабільного розвитку та підвищення продуктивності праці необхідно збільшити інвестиції в оновлення та модернізацію основних фондів.

Фондомісткість підприємства не є занадто низькою. Чим нижча фондомісткість, тим ефективніше використовуються основні засоби. Порівняно з типовими значеннями у важкій промисловості — це прийнятний, але не високий показник. У попередніх роках ПрАТ «Дніпроспецсталь» мав кращі показники фондівіддачі. Фондомісткості ПрАТ «Дніпроспецсталь» свідчить про середній рівень ефективності, але не гарантує, що підприємство зможе

самостійно забезпечити повне відновлення основних фондів. Для сталого оновлення і модернізації при високому зношенні обладнання (в галузі ~69%) — цього рівня недостатньо без додаткових інвестицій або дотацій. Фондомісткість ПрАТ «Дніпроспецсталь» – прийнятна, але не оптимальна для гарантування повного відновлення основних засобів Підприємству потрібно знижувати фондомісткість (підвищувати фондovіддачу) або залучати додаткові ресурси на оновлення капіталу.

На основі доступної фінансової звітності ПрАТ «Дніпроспецсталь» за 2023–2024 роки, можна зробити такий підсумок, щодо динаміки рентабельності основних засобів: хоча рентабельність залишається від’ємною, спостерігається позитивна динаміка: збитки зменшуються, що свідчить про поступове покращення ефективності використання основних засобів [57]. .

ПрАТ «Дніпроспецсталь» демонструє поступове покращення фінансових показників у 2024 році порівняно з 2023 роком. Зменшення збитків та зростання доходу свідчать про позитивні тенденції в діяльності підприємства. Однак, для досягнення стабільної прибутковості та забезпечення повноцінного відновлення основних засобів необхідно продовжувати роботу над підвищенням ефективності виробництва та оптимізацією витрат.

Аналіз фінансово-економічних результатів різних коефіцієнтів, проведених у дипломній роботі, показав низьку оцінку показників та стану використання основних засобів ПрАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. А. М. Кузьміна».

Стан основних виробничих засобів характеризують через такі коефіцієнти: зносу основних засобів, придатності, оновлення, вибуття основних засобів.

Значення коефіцієнта зносу основних засобів за 2020 рік слід вважати недостатньо збалансованим, тому що за прогнозами оптимізації він повинен становити 2,4. Коефіцієнт придатності основних засобів за прогнозами оптимізації повинен був би становити 0,5, а до початку оптимізації він повинен навіть був би бути 0,65, проте він є значно меншим.

Коефіцієнт оновлення основних засобів має маленьке значення і свідчить про дуже повільне та недостатнє оновлення технологічних ліній підприємства як і усієї металургійної галузі України. Тому коефіцієнт оновлення повинен бути вище.

Щоби запобігти банкрутству у майбутньому та підвищити ліквідність, коефіцієнт критичної ліквідності треба зменшити нижче 30%.

Коефіцієнт покриття є недостатнім. Він повинен мати значення від 1,5% до 2%, що свідчатиме про фінансову надійність підприємства. Коефіцієнт абсолютної ліквідності вважається прийнятним оскільки він свідчить, що компанія має достатню ліквідність для покриття своїх поточних зобов'язань.

Коефіцієнти оборотності обігових коштів та періоду одного обороту обігових коштів свідчать про низьку обертаїмість обігових коштів, а період одного обороту дорівнює майже рік, що є дуже негативним явищем для підприємства, тому перший коефіцієнт повинен дорівнювати, приблизно 5, тобто капітал повинен обернутися 5 разів за рік.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу має низьку віддачу власного капіталу. Він повинен перевищувати одиницю.

Підсумовуючи всі показники рентабельності ROA, ROE, ROS, ROI, gross margin, net margin, Asset-to-Income Ratio, чистий поточний дохід (Net Present Income, NPI) та інші, можна зробити висновок про те, що всі вони мають від'ємний характер. Це пов'язано зі збитками підприємства. У якості рекомендації, всі показники рентабельності, що мають негативне значення, треба підвищувати та покращувати незадовільний фінансово-економічний стан підприємства. Для покращення рентабельності продукції можна розглянути такі заходи, як оптимізація виробничих процесів, зниження витрат, підвищення якості продукції, пошук нових ринків збуту або підвищення цін на продукцію. Важливо провести аналіз проблем та факторів, що впливають на рентабельність продукції та прийняти відповідні заходи для її покращення. Для того, щоби взагалі підвищити всі показники рентабельності необхідно перш за все мати максимальну завантаженість основних засобів, хоча б десь 85 %, закінчити

фінансовий рік з прибутком, а не зі збитком як це було у 2020 - 2024 роках на «Дніпроспесталі».

Частка оборотних виробничих фондів у обігових коштах металургійного підприємства ПрАТ «Дніпроспецсталь» вказує на те, що оборотні виробничі фонди перевищують обігові кошти. Це може мати як позитивні, так і негативні аспекти, залежно від конкретних умов і контексту підприємства.

З одного боку, висока частка оборотних виробничих фондів може свідчити про наявність достатнього запасу ресурсів для виконання виробничих процесів і забезпечення неперервності виробництва. Це може бути корисно в умовах зростання попиту і підвищеної виробничої активності.

З іншого боку, велика частка оборотних виробничих фондів може свідчити про недостатню ефективність використання коштів підприємства. Це може призводити до зайвого зв'язування капіталу у запасах і недостатнього фінансування інших важливих аспектів діяльності, таких як розширення, інновації або зменшення заборгованості.

Взагалі, для підвищення ефективності управління основними засобами керівництву ПрАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. А. М. Кузьміна» треба спрямовувати інвестиції, в основному, для фінансування в першу чергу активної частини основних фондів так, як це було із вводом у стрій інноваційного обладнання французько-італійської лінії фінішної обробки «Ландграф», з квалітетом обробки поверхні h 9-11 кругів 12-75 мм, h10-12 для кругів 50-200 мм; для виготовлення інструментальної та швидкорізної сталі методом порошкової металургії; 2 радіально-ковочні машини(РКМ) зусиллям 10 та 3,4 МН австрійської фірми GFM; піч-ковш «Даніелі»; газоочищувальної установки німецької фірми «Демаг»; прес-ножиці розрізання та пресування легковагового лому у копровому цеху, автоматизована система планування ресурсів та управління фінансовими потоками, обліку SAP/R3 тощо.

Підприємство повинно дотримуватися умов експлуатації основних фондів, здійснювати ремонт вчасно, залучати фахівців та сторонні організації для проведення складних ремонтів (наприклад, заміна вуглецевої вогнетривкої

цегли при плановій зупинки печей), проводити оптимізацію бізнес-процесів, усувати простої та неповне завантаження дорогокоштовного обладнання, поліпшувати склад, структуру й стан основних засобів виробництва

Оцінка того, чи є це поганим або хорошим при ефективном управлінні основними засобами виробництва, залежить від конкретних обставин і стратегії підприємства. Важливо аналізувати та приймати до уваги окрім відомих фінансових показників рентабельності, ліквідності, фондівіддачі, тощо, також і інші показники та фактори, які впливають на ефективність управління підприємством, такі як фінансові ризики, конкурентоспроможність, об'єм та диверсифікованість світового ринку сталей, наявність дистрибуторських мереж. Постійно аналізувати кон'юнктуру ринка з метою заключення контрактів та отримання вигідних замовлень від клієнтів. У 2001 - 2005 роках на «Дніпроспецсталі» була прийнята стратегія створення представництв за кордоном. Такі відділення були створені перш за все у Німеччині(ГМБХ «Дніпроспецсталь»), де знаходилась велика кількість існуючих та потенційних клієнтів на продукцію заводу, у Швейцарії, через яку проходили великі фінансові потоки. Після відміни мит, відділення у США, яке обслуговувало клієнтів у США та Канаді. Така стратегія давала свої результати, тому що внутрішнє споживання продукції заводу становило приблизно 40 %, а 60 % повинно було йти на зовнішні ринки на експорт. Метою представництв було по максимуму набрати замовлень, а отже таким чином завантажити основні засоби виробничою програмою. Для підготовки персоналу представництв при заводі була створена Бізнес-школа, яка готувала спеціалістів зі знанням іноземних мов та металургії для роботи за кордоном. Найкращі студенти ЗНТУ, ЗНУ та Індустріальної Академії вчилися у ній, а потім продовжили свою кар'єру на «Дніпроспецсталі».

Ще одна важлива рекомендація для підприємства в цьому плані, яка тісно пов'язана з фінансовим інжинірінгом і яка могла б зберегти основний капітал та запобігти збиткам на різниці курсів валют. Для того, щоби попередити збиткову девальвацію гривні щодо іноземних валют, яка відбулася

у 2020 році, фінансовий директор заводу «Дніпроспецсталь» та фінансовий відділ повинні були працювати з таким фінансовим інструментом як валютний ф'ючерс, купуючи його попередньо на міжнародних біржах у потрібному кварталі та страхуючи від валютного ризику в момент виконання контракту, таким чином, кожен підписану угоду з іноземним споживачем продукції.(див.табл.3.3)

Таблиця 3.3

Зведена таблиця фінансових результатів ПрАТ «Дніпроспецсталь» за 2020–2024 роки [51]

Рік	Чистий дохід (млн грн)	Чистий прибуток / збиток (млн грн)
2020	7 113,5	-887,8
2021	9 797,9	-461,0
2022	4 975,7	-1 901,0
2023	4 496,2	-906,1
2024	5 686,0	-636,7

Металургійні підприємства зазвичай потребують значних інвестицій у високотехнологічне обладнання та спеціалізовані пристрої для виробництва металевої продукції. Тому висока частка основних засобів у активах може зберегти потужний виробничий потенціал та дасть підприємству перспективи виходу із кризи.

До основних чинників низької продуктивності основного капіталу належать: висока зношеність основних засобів і низький рівень їх оновлення внаслідок недосконалої амортизаційної та облікової політики, низька інвестиційна та інноваційна активність, яка залежить від банківських кредитів та обслуговування високих процентів по них, неефективна управлінська та маркетингова діяльність, висока енергозалежність, низький рівень технологічної модернізації. Практична значимість роботи полягає у рекомендаціях щодо поліпшення показників різних груп коефіцієнтів: рентабельності основних засобів виробництва, коефіцієнту фондоотдачі, фондомісткості, фондоозброєності періоду (тривалісті) одного обороту обігових коштів на «Електрометалургійному заводі «Дніпроспецсталь» ім. А.

М. Кузьміна», допомога у виборі шляхів поліпшення фінансово-економічних результатів діяльності підприємства.

На основі доступної фінансової звітності ПрАТ «Дніпроспецсталь» за 2023–2024 роки, можна зробити такі висновки щодо динаміки рентабельності основних засобів:

ПрАТ «Дніпроспецсталь» демонструє поступове покращення фінансових показників у 2024 році порівняно з 2023 роком (Див. рис.3.1). Зменшення збитків та зростання доходу свідчать про позитивні тенденції в діяльності підприємства. Однак, для досягнення стабільної прибутковості та забезпечення повноцінного відновлення основних засобів необхідно продовжувати роботу над підвищенням ефективності виробництва та оптимізацією витрат.

Побудований графік (рис.3.1) демонструє динаміку фінансових результатів ПрАТ «Дніпроспецсталь» за 2020–2024 роки:

Стовпчики — чистий дохід (млн. грн.) за 2020–2024 роки

Червона лінія — чистий прибуток / збиток (млн. грн.)

Як видно з графіка, дохід зменшився після 2021 року, а збитки досягли піку в 2022-му з поступовим зменшенням у наступні роки. Графік ілюструє розмір збитків за кожен рік. Як видно з графіка, чистий прибуток ПрАТ «Дніпроспецсталь» значно збільшився у 2024 у порівнянні з 2021 роком, проте це не допомогло підприємству повністю ліквідувати попередню заборгованість за збитками.

Як показують розрахунки рентабельності основних засобів у динаміці, в таблиці 3.3, збитки зменшились значним чином, що свідчить про поступове відновлення та покращення ефективності використання основних засобів ПрАТ «Дніпроспецсталь».



Рис. 3.1 Графік динаміки чистого прибутку / збитку (2020–2024 рр.) ПрАТ «Дніпроспецсталь» [51]

Примітка: Всі значення в млн грн.

Як показують розрахунки рентабельності основних засобів у динаміці, в таблиці 3.3, збитки зменшились значним чином, що свідчить про поступове відновлення та покращення ефективності використання основних засобів ПрАТ «Дніпроспецсталь» (див. табл. 3.4)

Таблиця 3.4

Фінансові показники ПрАТ «Дніпроспецсталь» за 2023–2024 роки та розрахунками рентабельності основних засобів [51], [52]

Показник	2023 рік	2024 рік	Зміна
Дохід	4,5 млрд грн	5,7 млрд грн	+1,2 млрд грн
Чистий прибуток (збиток)	-906 млн грн	-637 млн грн	+269 млн грн
Активи (всього)	5,87 млрд грн	5,67 млрд грн	-0,2 млрд грн
Частка основних засобів в активах	68,51%	68,51% (не змін.)	0
Основні засоби (розрах.)	≈4,025 млрд грн	≈3,888 млрд грн	-137 млн грн
Рентабельність основних засобів(ROFA)	-22,5%	-16,4%	Покращення

3.3 Оцінка впливу основних засобів на структуру капіталу ПрАТ «Дніпроспецсталь»

Структура капіталу підприємства – це співвідношення між власними та залученими коштами, які формують пасиви підприємства. Вона визначає фінансову стабільність, платоспроможність та інвестиційну привабливість підприємства.

Оптимізація капіталу за критерієм мінімізації його вартості базується на попередній оцінці вартості власного та залученого капіталу при різних умовах його залучення і здійснення багатоваріантних розрахунків середньозваженої вартості капіталу. Загалом, алгоритм оптимізації структури капіталу за критерієм мінімізації його вартості представляв собою:

- розгляд варіантів структури капіталу (співвідношення власного і позикового капіталу), рівня передбачуваних дивідендних виплат, рівня ставки відсотку за кредит з урахуванням премії за ризик, ставки податку на прибуток у десятковому дробу і розрахунок на основі даних показників податкового коректору, рівня ставки відсотку з урахуванням податкового коректору, вартості власної частини капіталу і позикової частини капіталу;
- розрахунок нової середньозваженої вартості капіталу.

Виконаємо розрахунок середньозваженої вартості капіталу (WACC) ПрАТ «Дніпроспецсталь» за 2023 рік. Середньозважена вартість капіталу (WACC) — це показник, що відображає середню вартість фінансування підприємства, враховуючи частку власного і позикового капіталу. WACC є ключовим для оцінки ефективності інвестиційних рішень та оптимізації структури капіталу.

Формула розрахунку WACC:

$$WACC = \frac{E}{E+D} \cdot Re + \frac{D}{E+D} \cdot Rd \cdot (1 - T) \quad (3.1),$$

підставляючи значення, ми отримаємо:

$$WACC = \frac{49720}{49720+923065} * 0,267 + \frac{923065}{49720+923065} * 0,144 * (1-0,18)$$

$$WACC = 0,0511 \times 0,267 + 0,9489 \times 0,144 \times 0,82$$

$$WACC = 0,0136 + 0,1093 = 0,1229 = 12,29\%$$

Таблиця 3.5.

**Вхідні дані для розрахунку середньозваженої вартості капіталу
(WACC) ПрАТ «Дніпроспецсталь» за 2023 рік**

Показник	Позначення	Значення
Власний капітал, тис. грн	E	49 720
Позиковий капітал, тис. грн	D	923 065
Ставка доходності власного капіталу, %	Re	26,7%
Ставка за позиковим капіталом, %	Rd	14,4%
Ставка податку на прибуток	T	18%

Отже, обчислена середньозважена вартість капіталу ПрАТ «Дніпроспецсталь» за 2023 рік становить 12,29%. Це означає, що підприємство в середньому сплачує 12,29% за залучений капітал, що є базою для прийняття інвестиційних рішень та оцінки доцільності фінансової політики.

Показник WACC = 12,29% вважається відносно високим для більшості розвинених корпоративних структур, але цілком нормальним або навіть помірним для підприємств в умовах країн з підвищеним ризиком, таких як Україна.

Таблиця 3.6

Типові показники WACC для країн різного рівня ризику

Категорія	Типова WACC	Коментар
Розвинені країни (США, Німеччина, Франція)	6–9%	Низькі ризики, дешеве фінансування
Ринки, що розвиваються (Індія, Бразилія)	10–14%	Вищі премії за ризик
Україна, Казахстан, Молдова тощо	12–18%	Політичні, інфляційні та валютні ризики, дорогі кредити

Так, 12,29% — це високий рівень WACC у світовому контексті, але в українських умовах це реалістичний і не критично високий показник, особливо з огляду на структуру капіталу Дніпроспецсталі, де понад 94% — позиковий капітал. Це свідчить про значну залежність від зовнішнього фінансування та високий фінансовий ризик, але також і про можливість зниження WACC за рахунок оптимізації капітальної структури (наприклад, залучення дешевшого власного капіталу або рефінансування зобов'язань).

Основні засоби впливають на структуру капіталу через:

- потребу у довгостроковому фінансуванні для їх придбання;
- зміну вартості активів через амортизацію та переоцінку;
- вплив на прибутковість підприємства, а відповідно
- на розмір власного капіталу;
- можливість використання у якості застави для залучення довгострокового фінансування.

Як відомо, ПрАТ «Дніпроспецсталь» є одним із провідних виробників спеціальних та нержавіючих сталей в Україні. Основні засоби підприємства відіграють ключову роль у його виробничому потенціалі.

У табл. 3.6 та рис. 3.1 наведено динаміку основних засобів та власного капіталу підприємства за 2019–2020 роки.

Як видно з даних таблиці 3.6, у 2020 році відбулося значне зменшення як вартості основних засобів, так і власного капіталу. Зменшення основних засобів могло бути зумовлене як фізичним зносом, так і переоцінкою. Значне скорочення власного капіталу свідчить про збиткову діяльність підприємства або великі витрати, не покриті доходами.

Структура капіталу у 2020 році представлена в табл. 3.7. Вона вказує на переважання короткострокових зобов'язань у структурі капіталу і свідчить про фінансову нестабільність підприємства та залежність від зовнішніх джерел фінансування. Це є наслідком недостатнього оновлення основних засобів, зменшення прибутковості, та, як результат, зниження власного капіталу.

З проведеного аналізу можна зробити такі висновки та пропозиції:

Таблиця 3.7

Динаміка основних засобів і власного капіталу

ПрАТ «Дніпроспецсталь»

Показник	2019	2020	Зміна
Основні засоби, тис. грн	671 081	4 426 990	-244 091 (-5,2%)
Власний капітал, тис. грн	1 257 788	328 890	-928 898 (-73,8%)

Динаміка основних засобів та власного капіталу

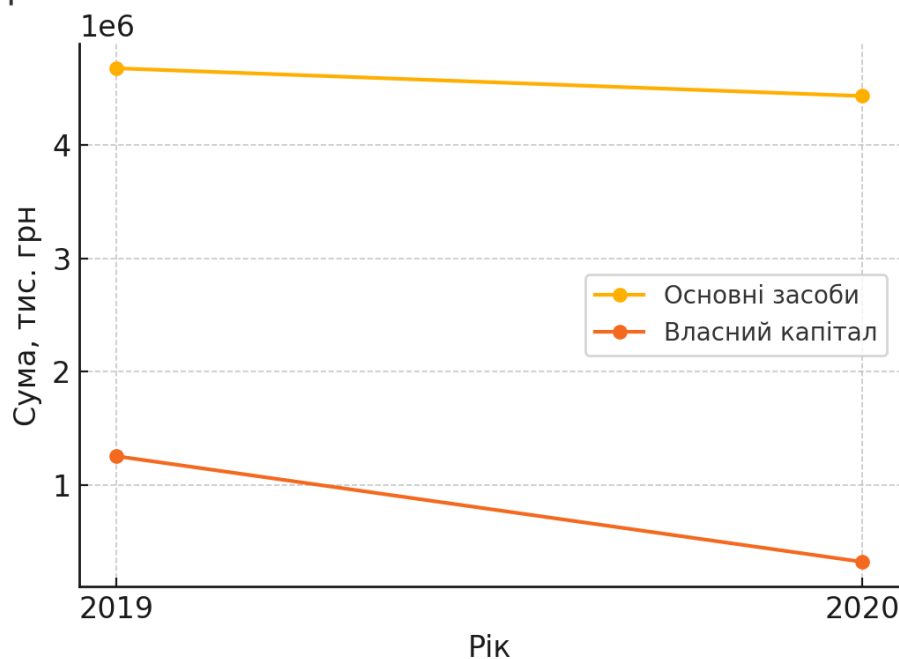


Рис.3.1 Динаміка основних засобів та власного капіталу (2019-2020 рр.) ПрАТ «Дніпроспецсталь»[52].

Структура капіталу у 2020 році представлена в таблиці 3.7. Вона вказує на переважання короткострокових зобов'язань у структурі капіталу і свідчить про фінансову нестабільність підприємства та залежність від зовнішніх джерел фінансування. Це є наслідком недостатнього оновлення основних засобів, зменшення прибутковості, та, як результат, зниження власного капіталу.

З проведеного аналізу можна зробити такі висновки та пропозиції:

1. Основні засоби мають суттєвий вплив на структуру капіталу підприємства

Таблиця 3.7

Структура капіталу ПрАТ «Дніпроспецсталь» у 2020 році

Джерело фінансування	Сума, тис. грн	Частка, %
Власний капітал	328 890	5,3
Довгострокові зобов'язання	1 260 507	20,5
Поточні зобов'язання	5 050 025	74,2

через потребу в довгостроковому фінансуванні та вплив на прибутковість.

2. Зменшення вартості основних засобів, без їх оновлення, призводить до зниження активної частини балансу та, як наслідок, зменшення частки власного капіталу.

3. Висока частка поточних зобов'язань свідчить про зростання фінансових ризиків.

Для покращення структури капіталу ПрАТ «Дніпроспецсталь» доцільно:

- Провести переоцінку основних засобів з метою уточнення їх ринкової вартості.
- Реалізувати інвестиційні проекти для оновлення та модернізації виробничих потужностей.
- Зменшити частку короткострокових зобов'язань за рахунок залучення довгострокового фінансування.
- Оптимізувати використання основних засобів з метою підвищення ефективності їх використання та прибутковості діяльності підприємства.

Висновки до розділу 3

З 2021 по 2024 рр. компанія продовжувала зменшувати збитки, скоротивши їх до 582.43 млн.грн., причому чистий дохід зріс до 5,686 млрд грн. Ці данні свідчать про поступове покращення фінансового стану підприємства після значних збитків у 2022 році.

Ми приходимо до висновку, що ПрАТ «Дніпроспецсталь» має значний потенціал для підвищення ефективності через оновлення і реструктуризацію основних засобів, а оптимізація має відбуватись у рамках загальної стратегії інноваційного розвитку, із залученням інвестицій та державної підтримки.

Було встановлено, що фондомісткість, фондovіддіча, фондоозбросеність, рентабельність основних засобів характеризують ефективність використання основних засобів виробництва. Згідно з даними, з 2022 по 2023

пр.фондовіддача, зросла 0,25 грн., що свідчить про позитивну динаміку ефективності використання основних фондів.

Було виявлено, що коефіцієнт зношеності в металургійній галузі становить 68,9%, що свідчить про значну частку застарілого обладнання. У таких умовах низька фондоозброєність ПрАТ «Дніпроспецсталь» є недостатньою для забезпечення ефективного відновлення основних засобів. Це може призводити до зниження продуктивності праці, збільшення витрат на обслуговування та зниження конкурентоспроможності підприємства.

Для підвищення ефективності управління основними засобами підприємства в роботі пропонуються наступні рекомендації: коефіцієнт оновлення основних засобів повинен мати більше значення; коефіцієнт покриття є недостатнім; треба підвищити всі показники рентабельності; коефіцієнти оборотності обігових коштів та періоду одного обороту обігових коштів; коефіцієнт оборотності власного капіталу повинен перевищувати одиницю; коефіцієнт рентабельності основних засобів є дуже низьким і свідчить про неефективне використання основних засобів, а також він не повинен мати від'ємного значення взагалі.

Рекомендовано для покращення рентабельності продукції провести оптимізацію виробничих процесів, знизити витрати, підвищити якість продукції, продовжити пошук нових ринків збуту (наприклад, Індія, Канада, Південна Корея, Китай) або підвищити ціни на продукцію.

Рекомендовано спрямовувати інвестиції, в основному, для фінансування в першу чергу активної частини основних фондів так, як це було із вводом у стрій інноваційного обладнання.

Було виокремлено, що підприємство повинно дотримуватися умов експлуатації основних фондів, здійснювати ремонт вчасно, залучати фахівців та сторонні організації для проведення складних ремонтів, проводити оптимізацію бізнес-процесів, усувати простой та неповне завнтаження дорогокоштовного обладнання. До кінця запустити систему обліку SAP/R3.

Важливо аналізувати та приймати до уваги окрім відомих фінансових показників і інші показники та фактори, такі як фінансові ризики, конкурентоспроможність, об'єм та диверсифікованість світового ринку сталей, наявність дистриб'ютерських мереж. Постійно аналізувати кон'юнктуру ринка сортового прокату. Весь час підтримувати прийнятну стратегію створення представництв за кордоном. У разі валютних ризиків страхувати їх за допомогою різних фінансових інструментів.

ВИСНОВКИ

1. Було встановлено, що основні засоби підприємства є головним елементом його матеріально-технічної бази, що забезпечує здійснення виробничого процесу. Основні засоби — це матеріальні активи, що належать підприємству. Було виокремлено, що основні засоби створюють матеріальну основу для ведення виробничої діяльності підприємства; впливають на ефективність використання інших ресурсів; забезпечують стабільність та довготривалу конкурентоспроможність підприємства.

Було виявлено, що основний капітал складається з довгострокових активів, таких як будівлі, обладнання, земля, транспортні засоби та інші матеріальні і нематеріальні активи.

Проведений аналіз показав, що для оцінки вартості основного капіталу використовується 4 методи: первісної вартості, залишкової, відновлюваної та ліквідаційної. Правильно визначена вартість основного капіталу дозволяє оптимізувати структуру активів, оцінити потреби у фінансуванні.

2. В результаті дослідження було встановлено, що для оцінки ефективності управління основними засобами можуть використовуватись різні методи та показники, серед яких можна виділити показники рентабельності, період окупності інвестицій, чистий поточний дохід, тощо. Показники фінансової стійкості допомагають визначити його здатність виконувати свої зобов'язання перед кредиторами.

В результаті аналізу ми робимо висновок про те, що чистий збиток складав - 887 843 тис. грн, що є негативним показником. Обсяг експорту зменшившись на 5,6%. Внаслідок девальвації гривні щодо іноземних валют підприємство отримало чистий збиток від курсових різниць у розмірі 697 375 тис. грн.

3. Фінансовий аналіз різних показників та коефіцієнтів, проведених у дипломній роботі, показав їх низьку оцінку, що негативно впливає на

управління основними засобами ПрАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь» ім. А. М. Кузьміна». Зазначені зміни в фінансових показниках обумовлені зниженням цін на готову продукцію, зміною структури реалізації по групах марок сталі, зменшенням експорту та зменшенням кількості замовлень від покупців.

4. Підсумовуючи та узагальнюючи всі показники рентабельності ROA, ROE, ROS, ROI, gross margin, net margin, Asset-to-Income Ratio, чистий поточний дохід (Net Present Income, NPI) та інші, можна зробити висновок про те, що всі вони мають від'ємний характер, тому і їх негативне значення вказує на збитковість та незадовільний фінансово-економічний стан підприємства, на що звертається увага в таблиці 2.1.

5. У дослідженні було підкреслено, що більшість коефіцієнтів має негативне значення і це зрозуміло, тому що підприємство працює з неповним завантаженням основних фондів, починаючи з 2019 року і ця тенденція продовжується і в наш час. Частка оборотних виробничих фондів у обігових коштах підприємства у 1,17 свідчить про низьку оборотність капіталу на протязі року. Коефіцієнти оборотності обігових коштів(1,081) та період одного обороту обігових коштів (337,72) свідчать про низьку оборотність обігових коштів, а період одного обороту дорівнює майже рік, що є дуже негативним явищем для підприємства. Коефіцієнт оборотності власного капіталу у 0,98 свідчить про низьку оборотність власного капіталу, тому що насправді він повинен перевищувати одиницю. Коефіцієнт абсолютної ліквідності 1,19 вважається прийнятним оскільки він свідчить, що компанія має достатню ліквідність для покриття своїх поточних зобов'язань, тоді як коефіцієнти поточної та критичної ліквідності є недостатніми. Чистий поточний дохід у -745 204 грн, який використовується для оцінки фінансової ефективності інвестиційного проекту є збитковим, тому що підприємство зазнає збиток за звітний період.

6. Коефіцієнт абсолютної ліквідності 0,179 за 2022 р. є нижче нормативного рівня (0,2–0,5). Коефіцієнт абсолютної ліквідності 0,317 за

2021р. має достатній рівень ліквідності, тому не має критичної загрози щодо сплати короткострокових боргів. Коефіцієнт критичної ліквідності 0,351 за 2021р. нижче нормативного рівня 1,0, що свідчить про недостатній обсяг ліквідних активів для покриття поточних зобов'язань. Коефіцієнт критичної ліквідності 52,41 за 2020 р. є досить високим і перевищує 50%, а це говорить про те, що ліквідність падає і підприємство може опинитися у майбутньому під загрозою банкрутства. Коефіцієнт поточної ліквідності 11,14 за 2021р., що є значно вище нормативного значення (1,5–2,5). Такий високий показник свідчить про надлишок поточних активів порівняно з короткостроковими зобов'язаннями. Проаналізувавши показники ліквідності за 2020 - 2023 роки ми приходимо до висновку, що: коефіцієнт абсолютної ліквідності 2020 року був дуже високий (1,19), потім знизився нижче норми, але вже в 2023 році піднявся до 0,53, що є прийнятним. Коефіцієнт критичної ліквідності в 2020 році надзвичайно високий, що свідчить про можливі проблеми з ліквідністю (можлива загроза банкрутства). В наступні роки він значно знизився, але все ще нижче нормативного рівня 1,0. Коефіцієнт поточної ліквідності у 2020 році був на межі норми, а в наступні роки суттєво зріс, що може свідчити про надмірний запас обігових активів. Лише коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, який дорівнює 7,66, є високим показником, тому, що чистий дохід підприємства перевищує середню дебіторську заборгованість у 7 разів. Коефіцієнт частки основних засобів у активах підприємства 0,76 є недостатнім для ефективного функціонування підприємства. Значення коефіцієнта зносу основних засобів (0,167) за один 2020 рік слід вважати збалансованим та достатнім також, як і коефіцієнт придатності основних засобів 0,83, проте коефіцієнт оновлення основних засобів має дуже маленьке значення (1,56), а це свідчить про дуже повільне та недостатнє оновлення технологічних ліній підприємства як і усій металургійної галузі України. Коефіцієнт покриття (1,269), на наш погляд, є недостатнім. Він повинен мати значення від 1,5% до 2%, що свідчить про фінансову надійність підприємства. Коефіцієнт рентабельності обігових коштів 0,002 є дуже низьким і свідчить про

неефективне використання обігових коштів. Цей коефіцієнт потребує підвищення.

7. У підсумку, можна констатувати, що такі загальні коефіцієнти основних виробничих фондів, які їх характеризують, а саме: фондвіддачі, фондомісткості, фондоозброєності та рентабельності є низькими або навіть відсутні взагалі, як наприклад рентабельність основних засобів, тому й ефективність як фактор підвищення діяльності підприємства, хоч і має важливе значення, знаходиться на низькому рівні. . Фондовіддача становить 1,34 грн. і є недостатньою для відновлення основного капіталу. Фондоозброєність у 1106,58 грн. не може вважатися занадто високою для металургійної промисловості. Фондомісткість підприємства становить 0,72 грн. Чим нижче фондомісткість, тим краще для підприємства. Дану фондомісткість не можна вважати низькою, тому, що сума у 0,72 грн. є досить високою для цього показника. Було встановлено, що фондомісткість, фондвіддача, фондоозброєність, рентабельність основних засобів характеризують ефективність використання основних засобів виробництва. Згідно з даними, з 2022 по 2023 рр. фондвіддача, зросла 0,25 грн., що свідчить про позитивну динаміку ефективності використання основних фондів.

8. Встановлено, що без позитивних показників рентабельності неможливо говорити про ефективне управління основними засобами виробництва на підприємстві. Це пов'язано з тим, що замість прибутку підприємство має збитки за 2020 рік у сумі – 887 843 грн. З 2021 по 2024 рр. компанія продовжувала зменшувати збитки, скоротивши їх до 582.43 млн.грн., причому чистий дохід зріс до 5,686 млрд грн. Ці данні свідчать про поступове покращення фінансового стану підприємства після значних збитків у 2022 році.

9. Ми приходимо до висновку, що ПрАТ «Дніпроспецсталь» має значний потенціал для підвищення ефективності через оновлення і реструктуризацію основних засобів, а оптимізація має відбуватись у рамках загальної стратегії інноваційного розвитку, із залученням інвестицій та державної підтримки. . Було виявлено, що коефіцієнт зношеності в

металургійній галузі становить 68,9%, що свідчить про значну частку застарілого обладнання. У таких умовах низька фондоозброєність ПрАТ «Дніпроспецсталь» є недостатньою для забезпечення ефективного відновлення основних засобів. Це може призводити до зниження продуктивності праці, збільшення витрат на обслуговування та зниження конкурентоспроможності підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1560-12/page/> (дата звернення 17.06.2025)
2. Рокоч В., Плотніков О., Новицький В. Транснаціональні корпорації. Київ: Таксон, 2018. 304 с.
3. Щербань О.Д. Визначення інвестиційної активності українських підприємств. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2014. № 2. С. 160-165.: URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/uazt_2014_2_26
4. Каут О.В., Дунайчук С.М. Аналіз типових інвестиційних стратегій промислових підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. № 7.2018 р. С.20-24.
5. Феняк Л.А. Теоретичні підходи до визначення сутності інвестиційних ресурсів підприємств *Ефективна економіка*. № 6, 2017 р. с.34
6. Шаровська Т.С., Оцінка та аналіз реальних інвестицій. *Вісник Запорізького національного університету*. Запоріжжя. №1(5), 2010 р.
7. Фінанси підприємств: підручник/за ред. А. М. Поддерегіна. Режим доступу: <http://univer.nuczu.edu.ua>.
8. Жук, О.С. Оцінка стану та структури активів підприємства. *Науч.записки Нац. ун-ту «Острозька академія»*. Серія «Економіка». Острог: НУ «ОА».2016. № 3 (31) - С.16-20.
9. Венгер В.В. Інвестиції в основний капітал як фактор економічного зростання металургійної галузі України. Інститут економіки та прогнозування Національної академії наук України 2016 р. Вип. 8(1). С. 27-31. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2016_8%281%29_9
10. Бруняк Ю. Ю. Оцінювання ефективності інвестицій в основний капітал» *Тернопільський національний економічний університет*. 2011 р. Вип. 17. - С. 193-198. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2011_17_25

11. Н. М. Назукова. Стан, проблеми та перспективи інвестування в основний капітал в Україні. ДУ "Інститут економіки та прогнозування НАН України" *Інвестиції: практика та досвід* № 14. 2018 р. С. 54-59

12. Офіційний сайт АТ «Дніпроспецсталь»: URL: <http://dss-ua.com/ukr/index.wbp>

13. Савицька, Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства [Текст]: навч. посіб.– 2-ге вид., випр. і доповн. Київ. : Знання, 2007. – 662 с.

14. Отенко В. І., Іванієнко В. В., Азаренков Г. Ф Теорія економічного аналізу: Навчальний посібник. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2015. – 344 с.

15. Петряєва, З. Ф. Організація і методика економічного аналізу [Текст]: навч.- метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. *Харківський національний економічний унт.* Харків: ХНЕУ, 2010. - 236 с.

16. Lyudmyla Novichenko «Organization of economic analysis at the enterprise» 2018 y. URL: <http://dx.doi.org/10.35774/econa2022.01.199>

17. Deriy, V. A. (2017). Organization of analytical work in the enterprise: essence, action plan, directions. Accounting, control and analysis in business management: materials of the XIII International scientific-practical Internet conference: Cherkasy: ChSTU, 99-100 [in Ukrainian].

18. Monk, E. V. (2018). Economic analysis of the enterprise: a textbook. К.: KNTEU, 514 [in Ukrainian].

19. В. В. Джеджула. І. Ю. Єпіфанова Н. О. Оранська. Оцінювання ефективності антикризового управління підприємства за умов інноваційного розвитку. *Інвестиції: практика та досвід.* №1. 2017 р. URL: <http://ir.lib.vntu.edu.ua/handle/123456789/16676>

20. Карпенко Г. В. Шляхи удосконалення фінансового стану підприємства. *Економіка держави.* К. 2017, №1, 61-66 с.

21. Салига К.С. Методичні підходи діагностування фінансового стану підприємства К.С. Салига *Держава та регіони. Економіка та підприємництво.* №3. – 2011. – С. 204-210.

22. Лібрук-Ліпкевич, С. Я. (2019). Аналіз та оцінка фінансового стану підприємства в ринкових умовах: шляхи удосконалення. *Scientific Notes of Lviv University of Business and Law*, 20, 76-82. URL: <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/98>

23. Болюх М.А. Аналіз фінансово-господарської діяльності бюджетних установ. – К.: КНЕУ. 2008, – 364 с.

24. Ковтуненко Ю.В. Методичні основи аналізу фінансового стану промислового підприємства Ю.В. Ковтуненко *Економіка. Фінанси. Право*. 2016. № 8/2. – С. 40-41.

25. Ползова В.М. Сучасні підходи до оцінки фінансового стану підприємства В.М. Ползова *Вісник Хмельницького національного університету*. 2010. № 5. – Т. 2. – С. 78-83.

26. Ковтуненко К.В. Економічне оцінювання інноваційної діяльності промислового підприємства: своєчасність процесу та достовірність результату: [моногр.] К.В. Ковтуненко, Л.П. Шацкова. – О.: ФОП Бондаренко М.О., 2015. – 254 с.

27. Савчук В.П. Фінансовий менеджмент підприємств: *Прикладні питання з аналізом ділових ситуацій*, Київ 2001 р.

28. URL https://pidru4niki.com/15341220/finansy/finansova_otsinka_efektivnosti_investitsiy_osnovniy_kapital

29. URL: <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/10846/1/78.pdf>

30. Салига К.С., Писаренко А.А. Оптимізація структури капіталу підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2011. №10. С. 27-29.

31. Семенова Т.В., Шамрицька А.С. Оптимізація структури капіталу підприємства. *Молодий вчений*. 2014. №6. С. 32-34.

32. Ситник Л. С. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Київ: ЦНЛ, 2006. 352 с.

34. Сокириська М. Діагностика фінансового забезпечення діяльності підприємства. *Фінанси України*. 2013. № 1. С. 88–95.

35. Сопко В.В. Власний капітал акціонерних товариств: особливості визначення та обліку. *Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України*. 2007. Вип. 17.6. С. 246–253.
36. Терещенко О. О., Бабяк Н. Д. Фінансовий контролінг. Київ : КНЕУ, 2013. 407 с.
37. Ткаченко Н. В. Управління фінансовими ресурсами як фактор ефективності їх використання. *Академічний огляд*. 2012. № 2. С. 40–45.
38. Третяк О. Д. Оцінка фінансового стану акціонерних товариств. *Фінанси України*. 2010. № 12. С.95–103.
39. Тютюнник Ю.М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ: Знання, 2012. 815 с.
40. Управління ресурсами підприємства: навч. посіб. ред. Ю. М. Воробйов. Київ: ЦНЛ, 2004. 288 с.
41. Управління структурою і вартістю капіталу в довгостроковому періоді. URL: <http://bookz.com.ua/10/0012.htm>.
42. KPMG: Kapitalkostenstudien 2015. *Elektronische Quelle. Zugangsmodus*. URL: https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/pdf/2015/11/-impairment-2015-copyright-29015_sec.pdf
44. Modigliani F., Miller M.H. The Cost of Capital, Corporation Finance and the Theory of Investment. *Amer. Econ. Rev.* 1958. June. P. 261–297.
45. Bodie Z., Kane A., Marcus A.J. Investments, McGraw-Hill, 2014. 1080 p. incolor. 10thed.
46. Corporate Financial Management. G. Arnold. Financial Times, Prentice Hall, 1998. P. 543.
47. Damodaran A. Betas by Sector. *Aswath Damodaran*. 2017. URL: http://pages.stern.nyu.-edu/~adamodar/New_Home_Page/datafile/Betas.html.
48. Oommen P. Performing disruption analysis for construction projects. 6th October 2021. URL: <https://www.hka.com/performing-disruption-analysis-for-construction-projects>. (дата звернення: 13.05.2025).
49. Outsourcing: Risks and Opportunities for the Organization – and the Local

Economy. URL: <https://hr4free.com/en/outsourcing-risks-and-opportunities-for-the-organization-and-the-local-economy/> (дата звернення: 16.05.2022).

50. Ugurlu D., Harris N., Demirkesen S. A framework for implementing lean in the Turkish construction industry. *Journal of Construction Engineering, Management & Innovation*. 2021. Volume 4. Issue 3. Pages 117-133. URL: <https://doi.org/10.31462/jcemi.2021.03117133> (дата звернення: 13.05.2025).

51. *Opendatabot.ua, top-1000.com.ua, gmk.center.*

52. <https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u97/%D0%A2%D0%B5%D0%BC%D0%B0%202.pdf>

53. Пуліна Т.В. Генезис кластерних об'єднань підприємств. *Проблеми економіки*. 2013. № 3. С. 134-142.

54. Пуліна Т.В. Методичні підходи до створення та розвитку кластерних об'єднань підприємств харчової промисловості : монографія. Запоріжжя : Акцент, 2013. 408 с.

55. Пуліна Т. В., Тесленок І. М., Носов М. П. Проблеми та перспективи розвитку бізнес-інкубаторів в Україні як інноваційної організаційної структури. *Ефективна економіка*. 2019. URL: <http://tempus.nung.edu.ua/uk/news>. <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7471>.

56. Пуліна Т.В. Визначення конкурентної позиції підприємства на світовому ринку металургійної продукції. *Науковий вісник Національного лісотехнічного університету*. 2015. Вип. 25.1. С. 230–239.

57. Belinska, Y., Matvejciuk, L., Shmygol, N., Pulina, T., & Antoniuk, D. (2021). EU agricultural policy and its role in smoothing the sustainable development of the EU's agricultural areas. In IOP Conference Series: Earth and Environmental Science. Vol. 628, No. 1, p. 012030). IOP Publishing.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН ПРАТ «ДНІПРОСПЕЦСТАЛЬ» 2020р.

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31 грудня 2020 р.

Форма № 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	7 182	6 349
первісна вартість	1001	50 258	51 437
накопичена амортизація	1002	(43 076)	(45 088)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	35 739	62 819
Основні засоби	1010	4 671 081	4 426 990
первісна вартість	1011	5 117 180	5 207 264
знос	1012	(446 099)	(780 274)
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	5 934	6 218
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Інші необоротні активи	1090	38 010	1 918
Усього за розділом I	1095	4 757 946	4 504 294
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1 128 433	1 161 575
Виробничі запаси	1101	525 358	466 436
Незавершене виробництво	1102	367 290	516 359
Готова продукція	1103	235 785	178 780
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	927 675	833 357
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	26 361	16 706
з бюджетом	1135	68 388	73 198
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
з нарахованих доходів	1140	2 760	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	3 382	3 800
Поточні фінансові інвестиції	1160	313 583	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	8 925	28 895
у тому числі в касі	1166	1	2
рахунки в банках	1167	8 924	28 893
Витрати майбутніх періодів	1170	1 863	2 176
Інші оборотні активи	1190	14 591	18 700
Усього за розділом II	1195	2 495 961	2 138 407
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	7 253 907	6 642 701

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	49 720	49 720
Капітал у дооцінках	1405	3 225 938	3 009 471
Додатковий капітал	1410	114 747	114 747
Резервний капітал	1415	12 430	12 430
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(2 145 047)	(2 857 478)
Неоплачений капітал	1425	-	-
Вилучений капітал	1430	-	-
Усього за розділом I	1495	1 257 788	328 890
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	308 981	108 666
Довгострокові кредити банків	1510	2 794 314	415 028
Інші довгострокові зобов'язання	1515	315	-
Довгострокові забезпечення	1520	646 186	737 381
Цільове фінансування	1525	-	-
Усього за розділом II	1595	3 749 796	1 261 075
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	618 611	3 121 403
товари, роботи, послуги	1615	1 378 753	1 698 535
розрахунками з бюджетом	1620	13 523	13 970
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	11 451	12 156
розрахунками з оплати праці	1630	37 007	36 882
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	45 294	55 233
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	14 330	14 330
Поточні забезпечення	1660	93 512	76 021
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	33 842	24 206
Усього за розділом III	1695	2 246 323	5 052 736
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	1700	-	-
	1900	7 253 907	6 642 701

ДОДАТОК Б

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН ПРАТ «ДНІПРОСПЕЦСТАЛЬ» 2021 р.

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2021 р.

Форма № 1

Код за ДКУД

1801001

Актив 1	Код рядка 2	На початок звітного періоду 3	На кінець звітного періоду 4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	6 387	5 648
первісна вартість	1001	51 590	52 324
накопичена амортизація	1002	(45 203)	(46 676)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	62 820	82 771
Основні засоби	1010	4 419 443	4 745 010
первісна вартість	1011	5 203 242	4 813 559
знос	1012	(783 799)	(68 549)
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Інші необоротні активи	1090	1 918	1 918
Усього за розділом I	1095	4 490 568	4 835 347
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1 163 412	1 150 679
Виробничі запаси	1101	467 018	513 863
Незавершене виробництво	1102	516 399	448 900
Готова продукція	1103	179 967	187 906
Товари	1104	28	10
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	835 178	955 503
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	16 752	20 181
з бюджетом	1135	73 199	42 670
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
з нарахованих доходів	1140	-	-
інша поточна дебіторська заборгованість	1155	3 682	6 834
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	34 207	45 503
у тому числі в касі	1166	7	2
розрахунки в банках	1167	34 200	45 501
Витрати майбутніх періодів	1170	2 187	2 310
Інші оборотні активи	1190	18 718	35 299
Усього за розділом II	1195	2 147 335	2 258 979
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	131	88
Баланс	1300	6 638 034	7 094 414

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	49 720	49 720
Капітал у дооцінках	1405	3 009 609	3 339 457
Додатковий капітал	1410	114 747	114 747
Резервний капітал	1415	12 430	12 430
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(2 859 321)	(3 301 168)
Неоплачений капітал	1425	-	-
Вилучений капітал	1430	-	-
Усього за розділом I	1495	327 185	215 186
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	107 849	254 589
Довгострокові кредити банків	1510	415 028	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	737 381	859 105
Цільове фінансування	1525	-	-
Усього за розділом II	1595	1 260 258	1 113 694
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	3 121 403	3 292 964
товари, роботи, послуги	1615	1 692 185	2 200 480
розрахунками з бюджетом	1620	14 288	10 882
у тому числі з податку на прибуток	1621	27	23
розрахунками зі страхування	1625	14 934	11 960
розрахунками з оплати праці	1630	37 105	28 216
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	55 291	83 672
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	14 330	3 620
Поточні забезпечення	1660	76 831	72 618
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	24 224	61 122
Усього за розділом III	1695	5 050 591	5 765 534
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	1700	-	-
	1900	6 638 034	7 094 414

ДОДАТОК В

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН ПРАТ «ДНІПРОСПЕЦСТАЛЬ» 2022р.

Консолідований баланс
(Консолідований звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2022 р.

Форма № 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	5 648	4 117
первісна вартість	1001	52 324	52 495
накопичена амортизація	1002	(46 676)	(48 378)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	82 771	78 115
Основні засоби	1010	4 745 010	4 394 300
первісна вартість	1011	4 813 559	4 817 162
знос	1012	(68 549)	(422 862)
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Інші необоротні активи	1090	1 918	1 918
Усього за розділом I	1095	4 835 347	4 478 450
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1 150 679	1 013 862
Виробничі запаси	1101	513 863	622 579
Незавершене виробництво	1102	448 900	198 851
Готова продукція	1103	187 906	192 424
Товари	1104	10	8
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	955 503	751 560
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	20 181	40 904
з бюджетом	1135	42 670	101 480
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
з нарахованих доходів	1140	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	6 834	6 692
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	45 503	65 959
у тому числі в касі	1166	2	2
розрахунки в банках	1167	45 501	65 957
Витрати майбутніх періодів	1170	2 310	989
Інші оборотні активи	1190	35 299	25 877
Усього за розділом II	1195	2 258 979	2 007 323
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	88	66
Баланс	1300	7 094 414	6 485 839

Пасив 1	Код рядка 2	На початок звітнього періоду 3	На кінець звітнього періоду 4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	49 720	49 720
Капітал у дооцінках	1405	3 339 457	3 095 743
Додатковий капітал	1410	114 747	114 747
Резервний капітал	1415	12 430	12 430
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(3 301 168)	(4 904 222)
Неоплачений капітал	1425	-	-
Вилучений капітал	1430	-	-
Усього за розділом I	1495	215 186	(1 631 582)
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	254 589	124 335
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	859 105	755 118
Цільове фінансування	1525	-	-
Усього за розділом II	1595	1 113 694	879 453
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	3 292 964	4 325 729
товари, роботи, послуги	1615	2 200 480	2 227 027
розрахунками з бюджетом	1620	10 882	5 568
у тому числі з податку на прибуток	1621	23	23
розрахунками зі страхування	1625	11 960	5 738
розрахунками з оплати праці	1630	28 216	9 777
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	83 672	101 400
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	3 620	3 620
Поточні забезпечення	1660	72 618	53 907
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	61 122	505 202
Усього за розділом III	1695	5 765 534	7 237 968
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	1700	-	-
	1900	7 094 414	6 485 839

ДОДАТОК Г

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН ПРАТ «ДНІПРОСПЕЦСТАЛЬ» 2023р

Консолідований баланс
(Консолідований звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2023 р.

Форма № 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	№ примітки	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	2а	3	4
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	7	4 117	3 922
первісна вартість	1001		52 495	48 937
накопичена амортизація	1002		(48 378)	(45 015)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	6	78 115	71 441
Основні засоби	1010	6	4 394 300	4 094 042
первісна вартість	1011		4 817 162	4 854 445
знос	1012		(422 862)	(760 403)
Інвестиційна нерухомість	1015		-	-
Довгострокові біологічні активи	1020		-	-
Довгострокові фінансові інвестиції				
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		-	-
Інші фінансові інвестиції	1035		-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		-	-
Відстрочені податкові активи	1045		-	-
Інші необоротні активи	1090		1 918	1 918
Усього за розділом I	1095		4 478 450	4 171 323
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	10	1 013 862	1 193 683
Виробничі запаси	1101		622 579	528 961
Незавершене виробництво	1102		198 851	309 739
Готова продукція	1103		192 424	354 983
Товари	1104		8	-
Поточні біологічні активи	1110		-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	11	751 560	341 416
Дебіторська заборгованість за розрахунками				
за виданими авансами	1130		40 904	52 837
з бюджетом	1135	12	101 480	52 198
у тому числі з податку на прибуток	1136		-	-
з нарахованих доходів	1140		-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		6 692	567
Поточні фінансові інвестиції	1160		-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	13	65 959	26 935
у тому числі в касі	1166		2	-
розрахунки в банках	1167		65 957	26 935
Витрати майбутніх періодів	1170		989	1 290
Інші оборотні активи	1190	8	25 877	26 052
Усього за розділом II	1195		2 007 323	1 694 978
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття				
Баланс	1300		6 485 839	5 866 301

Пасив	Код рядка	№ примітки	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	2а	3	4
I. Власний капітал				
Зареєстрований (лайовий) капітал	1400	28	49 720	49 720
Капітал у дооцінках	1405		3 095 743	2 868 138
Додатковий капітал	1410		114 747	114 747
Резервний капітал	1415		12 430	12 430
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420		(4 904 222)	(5 582 911)
Неоплачений капітал	1425		-	-
Вилучений капітал	1430		-	-
Усього за розділом I	1495		(1 631 582)	(2 537 876)
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	9	124 335	161 869
Довгострокові кредити банків	1510	14	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515		-	-
Довгострокові забезпечення	1520	19	755 118	761 196
Цільове фінансування	1525		-	-
Усього за розділом II	1595		879 453	923 065
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600		-	-
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610	14	4 325 729	4 285 847
товари, роботи, послуги	1615	15	2 227 027	2 163 264
розрахунками з бюджетом	1620		5 568	5 160
у тому числі з податку на прибуток	1621		23	-
розрахунками зі страхування	1625		5 738	8 517
розрахунками з оплати праці	1630		9 777	17 749
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	16	101 400	111 905
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640		3 620	3 620
Поточні забезпечення	1660	17	53 907	36 838
Доходи майбутніх періодів	1665		-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	18	505 202	848 212
Усього за розділом III	1695		7 237 968	7 481 112
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття				
Баланс	1900		6 485 839	5 866 301